

STRATEGIA WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ

LUBLIN – ŁUCK – LWÓW – IWANO-FRANKOWSK

2007–2016

Wydział Rozwoju i Funduszy Europejskich
Urząd Miasta Lublin
Lublin 2007

Projekt był współfinansowany w ramach programu polskiej pomocy zagranicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2007r.

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora
i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem MSZ

Koordynator zespołu redakcyjnego: Michał Jastrzębski

Zespół redakcyjny: polsko – ukraińska grupa robocza

ze strony miasta Lublin: Krzysztof Łątka, Aneta Karasek, Ewelina Graban,

ze strony miasta Łuck: Vladyslav Stemkovskiy, Alina Shpak,

ze strony miasta Lwów: Vasyl Kosiv, Ulyana Svidzinska

ze strony miasta Iwano-Frankowsk: Tetyana Romaniv, Oksana Shyychuk

Projekt okładki: *COLLAGE Przemysław Gąbka*

Skład: *COLLAGE Przemysław Gąbka*

Publikacja została sfinansowana w ramach
programu polskiej pomocy zagranicznej
Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2007r.
- projekt „Strategia współpracy transgranicznej
Lublin-Łuck-Lwów-Iwano-Frankowsk”

ISBN 978-83-925093-5-6

© Wydział Rozwoju i Funduszy Europejskich

Urząd Miasta Lublin

Plac Łokietka 1

20-109 Lublin

tel. (+4881) 466 28 00

rozwoj@lublin.eu

Spis treści

Wstęp	5
1. Proces opracowywania Strategii	7
2. Współpraca Lublina z miastami Łuck, Lwów, Iwano-Frankowsk	8
3. Najistotniejsze problemy Miast-Partnerów w aspekcie priorytetowych obszarów współpracy	13
3.1. Diagnoza i opis sytuacji miast	13
3.2. Analiza głównych problemów	30
4. Wizja współpracy i cele Strategii	35
5. Kluczowe działania	43
6. Wdrażanie i źródła finansowania	45
7. Monitoring i ewaluacja Strategii	47
Dokumenty źródłowe	48

Wstęp

Niniejszy dokument jest efektem realizacji projektu „Strategia współpracy transgranicznej Lublin - Łuck - Lwów - Iwano-Frankowsk” wdrażanego w ramach polskiego programu pomocy zagranicznej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej w 2007 roku. Miasta objęte Strategią posiadają bogate doświadczenie we współpracy transgranicznej.

Środki pochodzące z programu stanowiły ważne wsparcie w procesie programowania współpracy transgranicznej pomiędzy miastami objętymi Strategią, tj. Lublinem, Łuckiem, Lwowem i Iwano-Frankowskiem. Pomogły wypracować wizję wspólnych działań w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013. W ramach przeprowadzonych prac opracowane zostały główne kierunki przyszłej współpracy samorządów oraz organizacji pozarządowych działających na terenie Miast-Partnerów. Założono wzajemne wsparcie działań zmierzających ku intensyfikacji współpracy transgranicznej, a także określono projekty priorytetowe, które będą finansowane ze źródeł własnych bądź zewnętrznych. Wypracowanie długofalowej koncepcji współpracy pozwoli na lepsze wykorzystanie dostępnych środków, a także poprawi jakość komunikacji pomiędzy partnerami po stronie ukraińskiej i polskiej.

Współpraca transgraniczna jest jednym z priorytetowych obszarów działania Wspólnoty w latach 2007-2013. Realizowana jest w ramach celu polityki spójności Unii Europejskiej - cel Europejska Współpraca Terytorialna (EWT). Wyodrębnienie współpracy terytorialnej jako osobnego celu polityki spójności potwierdza duże znaczenie wspólnych przedsięwzięć podejmowanych przez partnerów unijnych i sąsiadów UE.

Lublin jako największe miasto na wschodzie Polski pretenduje do pełnienia roli „bramy na wschód” dla całej Unii Europejskiej. Od lat miasto podejmuje szereg inicjatyw mających na celu umocnienie współpracy transgranicznej i wymianę doświadczeń. Lublin jest siedzibą Instytutu Europy Środkowo - Wschodniej oraz Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. Urząd Miasta Lublin, jak i organizacje pozarządowe, od dawna na szeroką skalę realizują szereg projektów z ukraińskimi partnerami.

W latach 2007-2013 Ukraina będzie znaczącym beneficjentem funduszy strukturalnych, dlatego też niezwykle istotne jest ujęcie współpracy rozwojowej w ramy strategiczne, w celu efektywnej absorpcji środków pomocowych. Aktywna współpraca przyniesie wiele pozytywnych efektów również w aspekcie problemów wynikających ze wspólnej historii. Realizacja naszej Strategii pozwoli stworzyć nowoczesne relacje polsko-ukraińskie.

1. Proces opracowywania Strategii

Strategia została opracowana przez polsko-ukraińską grupę roboczą złożoną z przedstawicieli Miast-Partnerów. Ważnym elementem prac nad niniejszym dokumentem były m.in. wizyty studyjne w miastach Partnerów osób odpowiedzialnych za poszczególne sfery rozwoju samorządów, podczas których zidentyfikowano rodzaje przedsięwzięć pozostających w zainteresowaniu poszczególnych podmiotów. Grupa robocza w trakcie dwóch spotkań w Lublinie i Iwano-Frankowsku określiła wizję współpracy, zdefiniowała cel Strategii, a także wyodrębniła rodzaje działań niezbędnych do osiągnięcia celu Strategii. Nastąpiło to na podstawie dokonanej analizy sytuacji w poszczególnych miastach oraz analizy potrzeb lokalnych społeczności. Proces tworzenia Strategii został poddany konsultacjom społecznym z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na terenie miasta Lublin, a także z Miastami-Partnerami Strategii.

Opracowanie dokumentu opiera się na zasadach planowania strategicznego wykorzystywanych w planowaniu regionalnym. Horyzont czasowy Strategii został wyznaczony na lata 2007-2016. Data graniczna wynika z kandydowania Lublina do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

Można wyróżnić następujące etapy pracy nad Strategią:

1. Zdefiniowanie podstaw metodycznych opracowania
2. Diagnoza obecnej sytuacji Miast- Partnerów
3. Określenie wizji przyszłej współpracy oraz celów współpracy
4. Zdefiniowanie obszarów współpracy
5. Wyodrębnienie 4 najistotniejszych działań dla Miast-Parterów

2. Współpraca Lublina z miastami Łuck, Lwów, Iwano-Frankowsk

Miasto Lublin posiada bogate doświadczenie w kontaktach z Ukrainą. Dotyczy to wszystkich dziedzin życia, poczynając od działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, prezentacji kultury, nauki czy przedsiębiorczości. Współpraca dotyczy zarówno oficjalnych kontaktów na poziomie władz i urzędów, jak i bezpośrednich związków wielu instytucji, firm i organizacji pozarządowych zaangażowanych w rozwój dobrosąsiedzkich stosunków.

Większość inicjatyw podejmowanych jest z najbliższymi sąsiadami Lublina: Łuckiem, Lwowem i Iwano-Frankowskiem, stolicami regionów zachodniej Ukrainy. Wynikiem prowadzonej współpracy są podpisane umowy partnerskie z Łuckiem (w 1996 roku) i Lwowem (w 2004 roku). Bardzo dobrą współpracą z ukraińskimi partnerami mogą pochwalić się lubelskie organizacje pozarządowe. Podejmowane są inicjatywy na rzecz wzmocnienia demokracji i społeczeństwa obywatelskiego, nowoczesnego zarządzania administracją publiczną, wspierania budowy samorządu terytorialnego na Ukrainie, w tym także wdrażania standardów jakości ISO 9001 w administracji publicznej. Rozpoczęto pracę w zakresie wspólnego systemu edukacji dla administracji lokalnej i organizacji obywatelskich na terenie Polski i Ukrainy.

Szereg prowadzonych projektów kierowanych jest do młodzieży i studentów. Dotyczą one m.in.: edukacji europejskiej, szkoły liderów, akademii młodzieżowych czy wymian studenckich.

W dziedzinie kultury inicjatywy podejmowane są po obu stronach granicy, są to m.in.: wspólne plenery, wystawy, koncerty. W trakcie cyklicznych imprez kulturalnych, prezentowane są wyroby rękodzieła ludowego Lubelszczyzny, Huculszczyzny, Wołynia. Na lubelskich scenach często goszczą ukraińskie teatry, zespoły muzyki tradycyjnej, muzyki folkowej. W ramach wieczorów autorskich organizowane są spotkania z wybitnymi pisarzami młodego pokolenia z Iwano-Frankowska i Lwowa. Lubelscy artyści niejednokrotnie koncertowali we Lwowie, Łucku i Iwano-Frankowsku.

W zakresie działalności edukacyjnej na poziomie szkół wyższych zrealizowano już szereg projektów. Nawiązano prężną współpracę szczególnie placówek z Łucka i Lwowa. Ponad 500 studentów – obywateli Ukrainy, zdobywa wykształcenie w Lublinie. Wynikiem wspólnie organizowanych polsko-ukraińskich konferencji naukowych czy wspólnych ekspedycji badawczych są liczne publikacje naukowe, wnoszące duży wkład w osiągnięcia współczesnej nauki.

Lublin jest siedzibą Instytutu Europy Środkowo - Wschodniej oraz Europejskiego Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów, ośrodka kształcącego przyszłą elitę naszych sąsiedzkich krajów. Również lubelscy studenci korzystają z możliwości studiowania na ukraińskich uczelniach. Dużą popularnością cieszą się lwowskie ośrodki naukowe.

Dobra współpraca na szczeblu władz miejskich oraz działania wspierające transgraniczną wymianę gospodarczą umożliwiają lubelskim firmom rozwój swojego profilu działalności na rynku ukraińskim. Odbywają się wzajemne misje wyjazdowe lubelskich i ukraińskich przedsiębiorców oraz wzajemne prezentacje w ramach Międzynarodowych Targów Lubelskich. Istotne znaczenie ma również Europejskie Forum Gospodarcze Easternpartenariat, które każdego roku prezentuje ukraińskie firmy i miasta.

Samorządowa współpraca sąsiadujących miast dotyczy wielu płaszczyzn, od wymiany doświadczeń pomiędzy wydziałami naszych urzędów po wspólną promocję i wspieranie przedsiębiorczości.

Wykorzystując dostępne środki z funduszy europejskich Urząd Miasta Lublin zrealizował dotychczas 11 projektów, w których partnerami były ukraińskie samorządy. Obecnie, we współpracy z Lwowem i Łuckiem, realizowane są dwa projekty: „Lublin - Lwów miasta filmowe” oraz „Rozbudowa ścieżek rowerowych w Lublinie łączących transgraniczne szlaki rowerowe”.

Realizowane projekty wpłynęły pozytywnie na rozwój współpracy transgranicznej, w takich dziedzinach jak: turystyka, ochrona środowiska, wymiana kulturalna, rozwój przedsiębiorczości.

W ramach działań finansowanych z funduszy europejskich zostały zrealizowane m. in.

1. **“Na wspólnej drodze. Podnoszenie standardów współpracy transgranicznej samorządów Lublina i Łucka”** Program PHARE FMP, edycja 2003. Projekt miał na celu podniesienie standardów współpracy transgranicznej samorządów Lublina i Łucka poprzez organizację wizyt studyjnych, praktyk zawodowych oraz szkoleń. Była to także okazja do podzielenia się z ukraińskimi urzędnikami oraz z pracownikami organizacji pozarządowych, wiedzą i doświadczeniem, jakie Miasto Lublin posiada

w zakresie pozyskiwania funduszy europejskich na współpracę transgraniczną. Projekt poprzez wspólnie realizowane przedsięwzięcia oraz nowe inicjatywy transgraniczne rozwinął i umocnił kontakty mieszkańców polsko-ukraińskiego pogranicza, a w szczególności młodych ludzi, kadr samorządowych i pozarządowych,

2. "Lubelskie Centrum Międzynarodowej Współpracy Gospodarczej"

Program PHARE FMP, edycja 2003. Głównym celem projektu było wsparcie międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Euroregionu Bug. Projekt „Lubelskie Centrum Międzynarodowej Współpracy Gospodarczej” adresowany był do przedsiębiorców zainteresowanych podjęciem współpracy z podmiotami gospodarczymi na rynkach Ukrainy i Białorusi. W ramach LCMWG przedsiębiorcy mieli możliwość otrzymania pomocy w nawiązaniu zagranicznych kontaktów gospodarczych, między innymi poprzez bezpłatny dostęp do aktualnych ofert współpracy gospodarczej i informacji o warunkach prowadzenia działalności z partnerami z Polski, Ukrainy i Białorusi.

3. "Blisko, coraz bliżej - Euroregionalny Ośrodek Informacji i Współpracy Kulturalnej w Lublinie"

Program PHARE FMP, edycja 2002. Przedmiotem projektu było utworzenie Euroregionalnego Ośrodka Informacji i Współpracy Kulturalnej w Lublinie, wspierającego transgraniczną współpracę kulturalną Lublina, Łucka i Brześcia. W ramach projektu odbyły się trzy wizyty studyjne - przedstawiciele środowisk kultury Łucka i Brześcia gościli w Lublinie, a reprezentacja lubelskich instytucji kultury odwiedziła Łuck i Brześć. Efektem działań było stworzenie czterojęzycznej strony internetowej poświęconej kulturze trzech miast oraz wydanie „Informatora Kulturalnego Lublin – Łuck – Brześć”.

4. "Turystyczne Centrum Obsługi Ruchu Transgranicznego w Lublinie"

Program PHARE FMP, edycja 2002. Projekt miał na celu rozwój systemu informacji o ofercie turystycznej pogranicza, który zapoczątkowano przez powstanie trasy turystycznej Lublin – Łuck – Brześć. Jednym z działań projektu były szkolenia na temat zasad rozwoju turystyki transgranicznej i efektywnej promocji produktu transgranicznego, w którym uczestniczyli pracownicy sektora turystycznego z Polski i Ukrainy.

5. "Trasa Euro-Trójkąt Przyjaźni: Lublin – Łuck – Brześć"

Program PHARE FMP, edycja 2001. Trasa Eurotrójkąt Przyjaźni: Lublin – Łuck – Brześć została wyznaczona w 2004 roku dzięki wsparciu finansowemu Unii Europejskiej. Projekt miał na celu utworzenie trasy turystycznej

pomiędzy Lublinem, Łuckiem i Brześciem, ukazującej najciekawsze dla turystów miejsca na terenie naszego miasta oraz całego Euroregionu Bug. Trasa Eurotrójkąt Przyjaźni: Lublin – Łuck – Brześć została oznaczona informacyjnymi tablicami. Promocją polskiej i ukraińskiej części szlaku zajmuje się Turystyczne Centrum Obsługi Ruchu Transgranicznego w Lublinie.

6. **„Współpraca kulturalna Lublina, Brześcia i Łucka – działania informacyjne i artystyczne”** Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006. Projekt „Współpraca kulturalna Lublina, Brześcia i Łucka - działania informacyjne i artystyczne” to kontynuacja poprzedniego przedsięwzięcia „Blisko, coraz bliżej – Euroregionalny Ośrodek Informacji i Współpracy Kulturalnej w Lublinie”. Wspólną ideą obu projektów był rozwój kontaktów kulturalnych między społecznościami trzech zaprzyjaźnionych miast, poprzez organizację imprez artystycznych i wymianę informacji kulturalnych.
7. **„Lublin i Łuck od kuchni. Bezgraniczny świat kulinariów polsko - ukraińskiego pogranicza”** Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006. Projekt miał za zadanie wykreowanie wizerunku Lublina i Łucka jako miast posiadających bogaty dorobek regionalnej kuchni oraz atrakcyjną ofertę kulinarną sektora gastronomiczno-turystycznego zlokalizowanego na obszarze polsko-ukraińskiego pogranicza. W ramach projektu powstała podstrona internetowa do wortalu www.eurotrojkat.pl, wydana została książka kucharska ze specjałami kuchni regionalnej oraz praktyczny przewodnik po łuckich i lubelskich restauracjach.
8. **„Program wspierania udziału w imprezach targowych Lublin-Brześć-Łuck. Eurotrójkąt Targi 2007”**, Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006. Celem projektu było zachęcenie firm do podejmowania transgranicznej współpracy gospodarczej oraz stworzenie dogodnych warunków do rozwoju gospodarczego obszaru przygranicznego.
9. **„Turystyka bez granic”** Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006. Promocja ośrodków turystycznych Euroregionu Bug. Projekt miał na celu wzmocnienie sektora turystycznego Lublina i Łucka poprzez wykreowanie wizerunku Lublina jako ośrodka atrakcyjnego turystycznie, stanowiącego centrum turystyki transgranicznej, podniesienie jakości życia społeczności lokalnej oraz promowanie otwartości mieszkańców i współpracy instytucji Euroregionu Bug.

- 10. "Zintegrowane oznakowanie turystyczne Lublina"** Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC 2004-2006. Celem projektu było wykonanie oznakowania turystycznego w mieście Lublin. Ważną cechą przedsięwzięcia był jego transgraniczny charakter, polegający na udziale Miasta Lwów w projekcie, czego efektem miało być opracowanie projektu komplementarnego. W ramach projektu zorganizowano i przeprowadzono szkolenia przedstawicieli Miasta Lwów, które przygotowały do realizacji identycznego projektu we Lwowie. W ramach projektu powstało oznakowanie turystyczne miasta: duże i małe plany miasta, system drogowskazów dla pieszych i zmotoryzowanych, tablice przy drogach wjazdowych do miasta z informacją o usytuowaniu Lubelskiego Ośrodka Informacji Turystycznej.

3. Najistotniejsze problemy Miast-Partnerów w aspekcie priorytetowych obszarów współpracy

3.1. Diagnoza i opis sytuacji miast

LUBLIN

Lublin to największe miasto w Polsce Wschodniej, położone w centralnej części województwa lubelskiego. Zajmuje powierzchnię 147,5 km², a zamieszkuje w nim 344.603 osoby (dane GUS na 31.12.2006). Miasto pozostaje głównym ośrodkiem produkcji i przemysłu w regionie, a jego położenie stwarza dogodne warunki do rozwoju handlu i usług. Duża koncentracja ludności, w porównaniu z innymi miejscowościami regionu, w połączeniu z koncentracją wysokokwalifikowanych kadr, szkolnictwa wyższego oraz pełnieniem przez miasto wielu funkcji administracyjnych, stanowi o jego największym potencjale społeczno-gospodarczym w województwie.

Poziom zarządzenia miastem należy uznać za dobry, choć proces tworzenia systemu dostosowanego do wyzwań współczesności oraz aktualnych potrzeb mieszkańców jest nadal w trakcie wdrażania. Jednym priorytetów jest zarządzanie zasobami ludzkimi pozostającymi w dyspozycji władz miasta, pozyskanie wykwalifikowanych pracowników oraz zapewnienie im motywacyjnego środowiska pracy. W tym celu tworzone są m.in. wewnętrzne procedury szkoleń mające na celu kompleksowe podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników. Tworząc warunki do partycypacji społeczności miejskiej w podejmowaniu decyzji oprócz Rady Miasta funkcjonują Rady Dzielnic. Obecnie miasto Lublin podzielone jest (zgodnie z uchwałą Rady Miasta) na 27 dzielnic. W 21 dzielnicach działają jednostki pomocnicze samorządu – Rady Dzielnic. W pozostałych 6 nie wybrano organów dzielnic ze względu na zbyt niską aktywność mieszkańców. Obecnie trwa dyskusja na temat

dalszej ich roli w samorządzie. Miasto jest w trakcie przygotowywania się do wdrożenia systemu zarządzania jakością ISO.

Lublin jest ośrodkiem naukowym i akademickim o randze krajowej. Swoją siedzibę ma tu pięć publicznych uczelni wyższych, sześć niepublicznych oraz cztery instytuty badawcze. Jest to także centrum kulturalne regionu, posiada trzy teatry o stałym repertuarze, Filharmonię, kilka teatrów nierepertuarowych, liczne biblioteki i muzea. W Lublinie odbywa się szereg imprez kulturalnych o zasięgu lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

Teren miasta jest bogaty w dzieła urbanistyki, architektury i sztuki ogrodowej, stanowiąc o trzonie tożsamości kulturowej Lublina i jest jego swoistą wizytówką.

Lublin jest miejscem koncentracji środowisk twórczych i dziennikarskich z trzema średnimi szkołami artystycznymi i wydziałem Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Ma tu także siedzibę oddział terenowy Telewizji Publicznej (TVP3) oraz publiczna regionalna rozgłośnia Radio Lublin. W mieście swoje redakcje mają trzy największe dzienniki regionalne oraz cztery niepubliczne stacje radiowe.

Jest to także miasto z największym w tej części Polski zapleczem ośrodków specjalistycznej opieki zdrowotnej, której rdzeniem jest Akademia Medyczna ze swoimi szpitalami klinicznymi.

Jak wynika z danych GUS (Głównego Urzędu Statystycznego) strukturę demograficzną miasta można ocenić jako dobrą, na 353.483 mieszkańców 236.827 (67%) to osoby w wieku produkcyjnym. Niestety od 2003 roku zauważyć można zmniejszającą się liczbę urodzeń, przy jednoczesnym wzroście liczby zgonów. Począwszy od roku 2003 średnia wieku mieszkańców rośnie i zmniejsza się liczba mieszkańców miasta. Zjawisko to pogłębia stale rosnąca migracja zarobkowa za granicę. Według prognoz w roku 2019 ludność w wieku poprodukcyjnym stanowić będzie 24 % społeczeństwa a przedprodukcyjnym 14%. Jak wskazują prognozy demograficzne zjawisko to będzie przybierać na sile do roku 2030.

Lublin jest miastem wysokiej fluktuacji mieszkańców, wielu mieszkańców migruje do większych ośrodków w kraju oraz za granicę, a jednocześnie obserwuje się stały napływ ludności. Jednak proporcje pomiędzy ludnością odpływową a napływową są coraz bardziej zróżnicowane na niekorzyść tej ostatniej.

Według danych GUS w mieście pracuje 108.460 osób - 46% osób w wieku produkcyjnym, co jest niskim wskaźnikiem zatrudnienia. Jednocześnie stopa bezrobocia na dzień 30 czerwca 2007 wynosiła tylko 9,3%, co jest wyraźnie niższym wskaźnikiem niż średnia krajowa (12,3%).

W mieście na koniec 2006 roku zarejestrowanych było 39.587 podmiotów gospodarczych, z czego 38.625 to podmioty sektora prywatnego. Przeciętny mieszkaniec Lublina ma niższą niż średnia krajowa pensję (96,6% średniej krajowej).

Miasto Lublin jest niestety w dużej mierze miastem ludzi samotnych (co charakteryzuje wiele współczesnych dużych aglomeracji). Aż 32,4% gospodarstw domowych to gospodarstwa jednoosobowe, za nimi lokują się gospodarstwa 2-osobowe (23,7) i 3-osobowe (20,3). Ma to związek ze zmieniającą się kulturą życia ludności, malejącą liczbą małżeństw, dużą liczbą rozwodów oraz coraz powszechniejszym zjawiskiem związków nieformalnych. Jeśli chodzi o strukturę dochodów mieszkańców to niespełna 52% gospodarstw utrzymuje się z pracy zarobkowej ich członków, aż 40% z rent i emerytur, a pozostałe (7,69%) pozbawione są stałych źródeł dochodów i są w większości klientami opieki społecznej.

Analizując infrastrukturę miejską należy wskazać na dobre wyposażenie budynków mieszkalnych w infrastrukturę techniczno-sanitarną. 95,1% budynków ma instalację wodociagową, a 92,6% kanalizację. Miasto posiada centralny system dystrybucyjny przystosowany do przesyłu ciepła w ilości przekraczającej o ponad 30% obecne potrzeby cieplne. Dwa źródła wytwarzania umożliwiają zakup ciepła do systemu z uwzględnieniem warunków technicznych wyprowadzenia ciepła i gry rynkowej między dostawcami. Miasto posiada w zasadzie pełne wyposażenie w zakresie gazu przewodowego i energii elektrycznej. Powstające niedobory - głównie w nowo budowanych osiedlach są sukcesywnie uzupełniane.

W zakresie łączności miasto jest w pełni wyposażone w urządzenia telefonii przewodowej i bezprzewodowej.

Inaczej przedstawia się sytuacja komunikacji. Niewystarczające są powiązania wewnętrznego układu ulic miejskich z drogami zewnętrznymi wychodzącymi z Lublina, brak jest obwodnic wokół miasta, niezadowalające są parametry techniczne tras wylotowych z miasta, zwłaszcza prowadzących do ośrodków satelitarnych aglomeracji lubelskiej (Lubartowa. Łęcznej, Bełżyc i do Bychawy), dotkliwie odczuwany jest niski stan techniczny ulic miejskich i kolizyjność przejazdów na wielu odcinkach ulic oraz na skrzyżowaniach w różnych częściach miasta. Brak jest dogodnego i estetycznie zagospodarowanego połączenia dworca kolejowego z różnymi częściami miasta, głównie ze śródmieściem, przy jednoczesnym odległym umieszczeniu głównych dworców komunikacji pozamiejskiej (PKP, PKS). Bardzo słabo rozwinięta jest sieć tras rowerowych, występuje powszechny brak parkingów w mieście, zwłaszcza przy siedzibach obiektów użyteczności publicznej. Wszystkie te elementy stanowią o negatywnym obrazie stanu infrastruktury transportowej w mieście.

Lublin jest miastem atrakcyjnym pod względem przyrodniczym, głównie ze względu na: bogato urzeźbioną powierzchnię terenu miasta, istniejące niezabudowane korytarze przewietrzania miasta, przeważnie przebiegające suchymi dolinami i dolinami rzek, stosunkowo duże powierzchnie zieleni parkowej i leśnej w granicach miasta, stosunkowo niski stopień zanieczyszczenia powietrza, opanowany już system kanalizowania i oczyszczania ścieków, skutecznie zahamowany

proces powiększającego się leja depresyjnego na terenie miasta i wokół niego, istniejący Zalew Zemborzycki znacznie poprawiający mikroklimat i stosunki wodne.

Pozostają jednak znaczące problemy, które koncentrują się na: niskiej czystości wód powierzchniowych, całkowitym zaopatrzeniu miasta w wodę ze źródeł podziemnych, braku sieci kanalizacyjnej w niektórych peryferyjnych obszarach miasta, niskim stopniu zabezpieczenia miasta przed zanieczyszczeniami komunikacyjnymi, a w wielu częściach miasta odczuwane jest nieuporządkowanie klimatu akustycznego. Usprawnienia wymaga także gospodarka odpadami stałymi, zarówno przemysłowymi, jak i komunalnymi.

Do potencjału turystyczno-wypoczynkowego Lublina można zaliczyć: zabudowę architektury reprezentującą większość stylów historycznych, liczne muzea i inne placówki kultury, stosunkowo dużą powierzchnię terenów zieleni w tym duże parki i las „Stary Gaj”, liczne szlaki turystyczne łączące Lublin z zapleczem regionalnym, obiekty sportowe (w tym pływalnie, korty, stadiony, wyciąg nart wodnych, lodowisko, ośrodki wypoczynkowe i hale sportowe), położenie Lublina na szlakach tranzytowych z Europy Zachodniej do Europy Wschodniej, dobrze funkcjonujący Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej pełniący rolę promocyjną, dobrze przygotowane zaplecze kadrowe obsługi ruchu turystycznego, liczne odbywające się w Lublinie imprezy kulturalne oraz bazę hotelową o wysokim standardzie, w tym także bazę pensjonatową.

Probleмами sprawnej obsługi rozwoju ruchu turystyczno-rekreacyjnego są: niedostatek parkingów w pobliżu miejsc najatrakcyjniejszych dla turystów, niedostatek bazy hotelowej o niższym standardzie, w tym campingu dla turystów pieszych i zmotoryzowanych, domu wycieczkowego i kwater, niedostateczna podaż atrakcyjnych i specyficznych produktów turystycznych wykorzystujących istniejące potencjały, uboga oferta kulturalna i rozrywkowa dla turystów zwłaszcza w porze wieczornej i poza sezonem letnim, mała dostępność publiczna urządzeń sanitarnych w mieście, utrudniony dostęp do dóbr turystycznych dla turystów niepełnosprawnych, uboga sieć taniej gastronomii obsługującej turystów.

Miasto posiada różnorodną ofertę edukacyjną proponowaną zarówno przez szkoły i placówki utrzymywane przez miasto, jak i inne podmioty prowadzące szkoły – co stwarza duże możliwości dla dzieci i młodzieży, w tym także wymagającej kształcenia w placówkach integracyjnych i specjalnych. Dobrze przygotowana jest także kadra nauczycielska, mająca wysokie i ustawicznie doskonalone kwalifikacje zawodowe do pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz kadra dyrektorów szkół i placówek. Funkcjonuje również sprawdzony system stypendiów i nagród promujący najlepszych uczniów. Bolączką sektora oświaty jest zły stan techniczny wielu obiektów oświatowych, a w szczególności obiektów sportowych, mimo ostatnio pozytywnych tendencji w tym zakresie.

Lublin posiada dobrze rozwiniętą sieć placówek pomocy społecznej, zakładów pracy chronionej i aktywizacji zawodowej, oświaty i wychowania do realizacji wsparcia społecznego. Pracuje tam odpowiednio wykształcona i przygotowana zawodowo kadra do prowadzenia kompleksowej rehabilitacji, pomocy społecznej, w tym dla osób niepełnosprawnych. Ponadto organizacje pozarządowe tworzą grupy wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, integrują środowiska oraz intensyfikują działania państwa i samorządu terytorialnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na poczucie bezpieczeństwa w mieście największy wpływ ma ilość przestępstw kryminalnych. Według danych Policji liczba tych przestępstw nieznacznie, ale jednak się zmniejsza. Straż Miejska wraz z Policją prowadzą stałą współpracę, zwłaszcza na polu prewencyjno - profilaktycznym. W ramach programu „Bezpieczne Miasto” podejmowane są działania mające na celu przeciwdziałanie przestępstwom w rejonach szkół oraz miejsc, gdzie występuje duże ryzyko zdarzeń przestępczych. Samorząd Miasta oprócz utrzymywania Straży Miejskiej, dofinansowuje stale działalność Policji, by zwiększyć jej potencjał i możliwości działania.

ŁUCK

Łuck - to zarazem starodawne i współczesne miasto, w którym połączona jest europejska wytworność i szczerą ukraińską gościnność.

Współczesny Łuck, będący centrum administracyjnym obwodu wołyńskiego, zajmuje powierzchnię ponad 42 km². Z zachodu na wschód oraz z północy na południe rozpościera się odpowiednio na 10 i 15 km². Ilość mieszkańców na dzień 1 stycznia 2007 r. wyniosła 206 600 osób. W 2004 r. Łuck został pierwszym miastem Ukrainy z dodatnim przyrostem naturalnym.

Miasto położone jest w północno - zachodniej części Ukrainy w odległości 150 km od granicy z Polską i Białorusią, dokładnie w połowie drogi między stolicami Polski i Ukrainy - Warszawą i Kijowem, co w znacznej mierze tłumaczy ważną rolę miasta w proeuropejskim wyborze Ukrainy.

Łuck jest pierwszym miastem - obwodowym Ukrainy, które otrzymało Certyfikat Jakości odpowiednio do danej normy. Polityka jakości wykonawczych organów Łuckiej Miejskiej Rady, zatwierdzona przez Komitet Wykonawczy 5 października 2006 roku, określa, że podstawą działalności organów wykonawczych Łuckiej Miejskiej Rady jest współczesny model rządzenia, oparty na międzynarodowych standardach jakości EN ISO 9001 (DSTU ISO 9001-2001). Celem działalności miejskiej władzy jest zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom i gościom Łucka, których głównymi przyjętymi zasadami są: przejrzystość, dostępność, planowość i efektywność. Analiza jakości usług, wykonywana jest poprzez przeprowadzanie wewnętrznych audytów i oceny stopnia zadowolenia klientów. Stały kontakt

z mieszkańcami odbywa się poprzez osobiste spotkania z Merem Miasta i jego zastępcami, cotygodniowe konferencje prasowe, bezpośrednie audycje w radiu i w telewizji, a także poprzez działania Sektora ds. wniosków mieszkańców, całodobowej linii telefonicznej, poprzez stronę internetową i materiały informacyjne.

Zgodnie ze Strategicznym Planem Ekonomicznego Rozwoju Miasta Łuck jako główne zadania do realizacji w najbliższych latach określono rozwój małego i średniego biznesu, stworzenie w mieście pozytywnego klimatu do inwestycji i prowadzenia biznesu. U podstaw Ekonomicznej Strategii legło stworzenie warunków, które nie tylko sprzyjają przyciąganiu inwestycji i tworzeniu nowych miejsc pracy, ale również wspierają działające przedsiębiorstwa i gwarantują im rozwój.

W mieście zarejestrowanych jest (stan na 1 kwartał 2007 r.) prawie 23 tys. podmiotów gospodarczych. Zauważalna jest tendencja do stałego wzrostu ilości małych i średnich firm. W latach 2006-2007 podjęto szereg działań, ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości: działalność rozpoczęło Centrum Wydawania Pozwoleń, utworzono Departament ds. Przedsiębiorczości w Urzędzie Miasta Łuck. Realizowane są projekty zmierzające do stworzenia inkubatorów przedsiębiorczości. Działa kilka organizacji reprezentujących interesy przedsiębiorców.

Przyczynami największych problemów gospodarki i przedsiębiorczości w mieście jest mała ilość dostępnych działek budowlanych i brak odpowiednich pomieszczeń. Brak hal wystawienniczych, ograniczona jest również ilość budynków magazynowych. Wiele do życzenia pozostawiają również pozamaterialne zasoby: brak centrów biznesu, niski poziom zaufania do władzy, niedostatecznie rozwinięta sfera usług dla biznesu.

Miasto Łuck - miasto ludzi młodych, miasto uczelni wyższych, miasto akademickie. Prawie 36% mieszkańców miasta, to ludzie w wieku do 25 lat. Wynika to z dużej liczby uczelni wyższych, a także z wysokiej jakości usług edukacyjnych. Na terenie miasta działa 9 wyższych uczelni, 5 uczelni zawodowo-technicznych, 28 ogólnokształcących placówek oświatowych, 38 szkół i szereg pozaszkolnych instytucji (szkoły muzyczne, szkoły sportowe, centrum młodzieży uczącej się itd.). W Łucku można zatem uzyskać wykształcenie na wszystkich niemalże specjalizacjach i kierunkach. W strukturze mieszkańców Łucka - prawie 50 % mieszkańców ma niepełne lub pełne wyższe wykształcenie, co jest wysokim wskaźnikiem jakości zasobów ludzkich.

Największymi wyższymi uczelniami są Wołyński Narodowy Uniwersytet im. Łesi Ukrainki (do września 2007 – uniwersytet państwowy) i Łucki Państwowy Uniwersytet Techniczny. Podstawowym problemem, poza brakiem państwowego finansowania, jest niespójność procesu kształcenia z realiami współczesnego życia społeczeństwa. Często poziom przygotowania zawodowego młodych ludzi nie odpowiada rzeczywistym potrzebom rynku. Sytuacja wymaga wypracowania i wprowadzenia nowych kierunków studiów, wykorzystania nowoczesnych metodologii nauczania.

W mieście nie ma parków naukowo-technologicznych, gdzie można byłoby połączyć teorię z praktyką i znaleźć zastosowanie dla nowych prac naukowych.

W celu demokratyzacji oświaty należy zwiększyć wpływ uczniów/studentów i ich rodziców na proces kształcenia i podejmowania decyzji w jednostkach edukacyjnych.

Łuck - jedno z najstarszych miast Zachodniej Ukrainy, świadkiem jego historii i wielkości jest szereg historycznych i architektonicznych zabytków, które tworzą bazę dla rozwoju kultury i turystyki. Unikalnym zabytkiem jest Zamek Łucki (wzniesiony w XIV wieku), trasa podziemna pod Starym Miastem, a także Muzeum Wołyńskiej Ikony, w którym zgromadzono ponad 600 ikon.

Większość zabytków wymaga renowacji a także nowoczesnych architektonicznych i konserwatorskich rozwiązań. Dużym problemem jest przestarzała infrastruktura, szczególnie zniszczony system rur wodociągowych pod terytorium całego Starego Miasta, co doprowadza do rozmywania ziemi, osiadania budynków i w konsekwencji do ich zniszczenia. Ważną i bardzo pilną potrzebą jest konserwacja pozostałości historycznych zabytków (ruiny Cerkwi Iwana Bohosłowa – zbytek z XII w., która znajduje się na terenie Zamku Łuckiego) oraz renowacja tych, które tego wymagają.

Na liście jednostek kultury, które są własnością komunalną miasta znajduje się: 12 bibliotek, połączonych w centralny system biblioteczny, 5 klubów, 4 szkoły plastyczne, kino, Park Kultury i Wypoczynku. Na terenie miasta działają także teatry, studia, centra wypoczynku i rekreacji.

Dużą popularnością cieszą się organizowane corocznie imprezy masowe, w tym międzynarodowe festiwale: Festiwal Bożonarodzeniowych Wertepów, Festiwal Ukraińskiego Folkloru "Berehynja", Festiwal Pieśni Popularnych "Na falach Świtaży". Największym wydarzeniem kulturalnym jest Międzynarodowy Festiwal "Poleskie lato z folklorem" - podczas 9-ciu lat istnienia Festiwalu na jego scenie wystąpiły zespoły z 38 krajów świata. W Łucku znajduje się siedziba Narodowej Sekcji Ukrainy Międzynarodowej Rady Organizacji Festiwalów Folkloru (CIOFF) działającej przy UNESCO.

Usługi turystyczne w Łucku prowadzą 34 licencjonowane turystyczne przedsiębiorstwa, z czego 13 z nich to biura turystyczne, a 21 to agenci turystyczni. Rozwinięta jest również sieć hoteli i usług gastronomicznych. Na drodze dynamicznego rozwoju kultury i turystyki przeszkodą jest brak współczesnych metod zarządzania tymi instytucjami. Brak doświadczonych menedżerów i kadry, która zdolna byłaby rozwijać sferę odpowiednio do wymogów XXI wieku, powoduje że historyczny, kulturowy, geograficzny potencjał miasta nie jest w pełni wykorzystywany.

W mieście nie ma centrum informacji turystycznej, nie ma też organu, który zajmowałby się kompleksowo promocją miasta i rozwojem turystyki.

Rozwój sportu w Łucku skupia się przede wszystkim wokół działalności stadionu "Awangard", kompleksu sportowego Instytutu Kultury Fizycznej i Sportu Wołyńskiego Narodowego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki i dziecięco-młodzieżowych szkół sportowych. Szkół sportowych w Łucku jest 12, a ich uczniowie uprawiają 24 dyscypliny sportowe.

Każdego roku w mieście przeprowadzanych jest ponad 50 obwodowych ukraińskich i międzynarodowych zawodów. W sporcie Łuck znany jest z dwóch drużyn w wyższej lidze Mistrzostw Ukrainy - "Wołyń - Uniwersytet" (siatkówka kobiet), "Łuczesk-Pidszypnyk" (siatkówka mężczyzn) i jednej drużyny w pierwszej lidze - piłkarska drużyna "Wołyń". W ostatnim czasie dynamicznie rozwijają się nowe dyscypliny sportu: rowery, motocykle, auta. Odbywają się także zawody sportowe, występy pokazowe, m.in. coroczne samochodowe święto "AwtoŁuck". W tej dziedzinie działa szereg społecznych organizacji. W ostatnich latach w mieście rozbudowywana jest sieć kortów tenisowych, wykonywana jest rekonstrukcja i budowa basenów, szczególnie w okolicach szkół.

Koordynowanie pracy różnych instytucji i rozwój międzynarodowej współpracy znacząco podniesie efektywność sportu jako sposobu pielęgnacji zdrowia. Szczególnie ważne jest przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej dotyczącej zdrowego sposobu życia, informacja o szkodliwości złych nałogów, polepszenie infrastruktury dla różnych dyscyplin sportu, szczególnie zimowe dyscypliny i stworzenie tras rowerowych; rozwój sfery aktywnego wypoczynku.

Głównym celem polityki społecznej Łucka jest zabezpieczenie produktywnego zatrudnienia mieszkańców; podniesienie poziomu dochodów mieszkańców i jego opieki socjalnej; polepszenie sytuacji demograficznej; zmniejszenie skali biedy; udoskonalenie systemu pomocy domowej najbardziej narażonym warstwom społecznym; udoskonalenie systemu ubezpieczenia społecznego i zabezpieczeń emerytalnych; realizacja przedsięwzięć mających na celu pomoc bezrobotnym; podniesienie poziomu bezpieczeństwa pracy. W celu koordynacji i udoskonalenia systemu usług socjalnych w mieście został utworzony Departament Polityki Społecznej Rady Miasta Łuck. W mieście funkcjonuje Terytorialne Centrum Obsługi Samotnych Emerytów i Inwalidów, Centrum Służb Społecznych dla Młodzieży, Centrum ds. Profilaktyki AIDS. Obecnie pod znakiem zapytania stoi stworzenie Centrum dla Bezdomnych.

W mieście ma miejsce spadek poziomu bezrobocia. W związku z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb różnych warstw ludności, na pierwszy plan wysuwa się problem szerszego włączenia do wspólnego życia obywateli, którzy do tej pory uważani byli za niepełnowartościowych - inwalidów, ludzi wieku emerytalnego, bezrobotnych. Szczególnie istotnym problemem jest ich zawodowa aktywizacja, pomoc w poszukiwaniu miejsc pracy, stworzenie możliwości do włączania się w ak-

tywne życie. Również aktualnym pozostaje nawiązanie ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, które pracują w tym obszarze.

Głównym celem Łucka w dziedzinie ochrony środowiska i wykorzystania naturalnych źródeł energii na terenie miasta jest stworzenie społeczno-ekonomicznych warunków i prawnych zabezpieczeń w celu zapewnienia ekologicznego bezpieczeństwa życia obywateli i ekologicznie zrównoważonego rozwoju miasta.

Miasto posiada 9 miejsc o charakterze rezerwatu przyrody na poziomie lokalnym i 1 na poziomie państwowym. Ogólna powierzchnia terenów zielonych miasta - 5,33 km² (ogólna powierzchnia Łucka 42 km²). Przez terytorium miasta przepływa rzeka Styr i jej dopływy.

Poważnym problemem jest utylizacja twardych odpadów. Na dzień dzisiejszy w mieście nie istnieje system sanitarnego oczyszczania miasta. Z roku na rok zwiększa się zanieczyszczenie powietrza emitowane przez przedsiębiorstwa przemysłowe i transport samochodowy, pogarsza się stan wody w rzece Styr, tereny zielone wymagają odnowienia. Miasto potrzebuje nowoczesnych technologii walki z zanieczyszczeniem, co jest pokłosiem rozwoju gospodarki i przemysłu, działalności człowieka (utylizacji produktów zawierających freon, unieszkodliwiania nowych zanieczyszczeń, organizacji monitoringu składu jakościowego powietrza).

Bezpieczeństwo publiczne w Łucku to nadal częściej reakcja na wydarzenia, aniżeli ich uprzedzanie. Główną przyczyną tej sytuacji jest przede wszystkim brak odpowiedniego organu koordynującego, a także brak kompleksowego i systemowego spojrzenia na problem ochrony obywateli miasta.

Nie wykorzystywane są współczesne metody zbierania i systematyzacji informacji (o mieszkańcach, procesach migracyjnych, zasobach). Aktualnym wyzwaniem jest powołanie centrum badawczego, którego zadaniem będzie koordynowanie ekologicznego stanu miasta i informowania o sytuacjach nadzwyczajnych, w tym o sytuacji sanitarno-epidemiologicznej.

LWÓW

Lwów – duże obwodowe centrum na zachodzie Ukrainy. Powierzchnia miasta wynosi 155 km², liczba mieszkańców – około 762 tys. Większość mieszkańców to Ukraińcy, ale mieszkają tutaj także przedstawiciele innych narodowości: Polacy, Żydzi, Grecy, Niemcy, Ormianie, Rosjanie i inni. Lwów jest największym centrum kolejowym zachodniej Ukrainy i głównym punktem tranzytowym między zachodem i wschodem, północą i południem.

Lwowska architektura to różnorodność stylów – gotyk, barok, rokoko, renesans, empire, secesja, konstruktywizm i inne. Przebywając we Lwowie nie tylko zaczniesz rozumieć, ale i odczuwasz znaczenie słów „muzyka w kamieniu”. W grud-

niu 1998 roku centrum miasta zostało wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. We Lwowie znajduje się ponad 2000 zabytków kultury i architektury, co stanowi około 20% w skali całego kraju.

W dziedzinie funkcjonowania organów samorządowych, najpilniejszą potrzebą jest przeprowadzenie reformy, która wprowadzi nowy, jakościowy europejski poziom. Problemy pojawiające się w relacjach: organy władzy – organizacje pozarządowe, wynikają z braku podstaw prawnych, które uregulowałyby zależności pomiędzy takimi organizacjami i organami władzy różnego szczebla, a także zabezpieczyłyby możliwość realizacji zadań publicznych przez organizacje pożytku publicznego.

Podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych pracowników Rady Miasta Lwów, realizowane jest poprzez prowadzoną wymianę doświadczeń ze specjalistami różnych szczebli organów samorządowych miast partnerskich Lwowa, takich jak Lublin, Przemyśl, Wrocław, Kraków, Rzeszów, Banja Luca, Nowy Sad, Freiburg, Budapeszt i inne.

Wg stanu z dnia 01.10.2007 roku, ogólna wysokość inwestycji w mieście wyniosła 425,1 mln. USD. W ciągu 9 miesięcy br. wysokość zagranicznych inwestycji zwiększyła się o 120 mln. USD. Wg stanu z dnia 01.01.2007 roku działalność gospodarczą prowadziło 11 058 przedsiębiorstw i organizacji, z czego 1 344 to przedsiębiorstwa wielkie i średnie, 9 714 – małe, 1 422 – nie posiadające osobowości prawnej.

W celu wspierania i rozwoju przedsiębiorczości we Lwowie, Uchwałą Rady Miasta z dnia 10.05.2007 roku Nr 791, zatwierdzono „Program wspierania rozwoju małego biznesu we Lwowie na lata 2007-2008” oraz przedsięwzięcia skierowane na wykonanie tego programu. Dla uproszczenia procedur niezbędnych do uzyskania dokumentów – pozwoleń, przez podmioty gospodarcze, stworzono „Biuro Pozwoleń”. Przedstawiciele stowarzyszeń, związków przedsiębiorców, organizacji społecznych i innych włączani są do składu grup roboczych ds. przedsiębiorczości, szczególnie w sprawach: schematu rozmieszczenia letnich ogródków, uregulowania rozwiązań dla prywatnych przewoźników we Lwowie, itd. Szczególną uwagę zwraca się na rozwój przedsiębiorczości wśród młodych ludzi.

Główne gałęzie przemysłu Lwowa to przemysł samochodowy, produkcja wyposażenia do samochodów, przemysł spożywczy, lekki, i chemiczny. Lwów stanowi 20% rynku oprogramowania Ukrainy.

We Lwowie znajduje się znaczący potencjał naukowy i edukacyjny. Przygotowaniem specjalistów z wyższym wykształceniem zajmują się 43 wyższe uczelnie, a ogólna suma studentów uczących się we Lwowie wynosi 160 tys. Lwów ma miano miasta o wysokim poziomie edukacji. Tutaj znajduje się jeden z najstarszych Uniwersytetów w Europie Centralnej i najstarszy na Ukrainie. Młodzież studiująca we Lwowie ma również możliwość uczyć się i zdobywać wykształcenie w 21 uczelniach

technicznych. Badaniami naukowymi zajmuje się 77 organizacji, w których pracuje 12,4 tys. osób. Mimo dużej liczby wysoko wykwalifikowanej kadry naukowej mamy do czynienia z problemem „ucieczki” naukowców za granicę, co wiąże się z niskim poziomem płac. Problemem jest również niewystarczające zabezpieczenie naukowo-materialne bazy szkół i uczelni Lwowa. Poza tym w mieście funkcjonują 92 przedszkola, 18 szkół z rozszerzonym programem nauczania języków obcych.

W ciągu roku we Lwowie organizowane są różnorodne kulturalne przedsięwzięcia. Międzynarodowe muzyczne festiwale „Wirtuozi”, „Kontrasty”, „Flujery Lwowa” i „Jazz Bez” przyciągają prawdziwych melomanów, a na Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Złoty Lew”, organizowany od 1989 roku, przyjeżdżają znakomici reżyserzy i aktorzy z całego świata. W trakcie takich świąt jak Wielkanoc, Boże Narodzenie, czy chociażby Dzień Miasta organizowanych jest wiele ciekawych imprez, zabaw, które mogą zaspokoić różne smaki i gusty.

Wśród najważniejszych kulturalnych wydarzeń, które we Lwowie odbywają się cyklicznie, należy wymienić Międzynarodowy Dzień Teatru, Międzynarodowy Dzień Muzeów, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej „Diapazon”, Międzynarodowy Dzień Ochrony Praw Dziecka, Ukraińskie Święto Chleba, Międzynarodowe Forum Wydawców, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Dawnej, Festiwal „KinoLew” i wiele innych.

Przy bardzo aktywnym życiu kulturalnym miasta, nie wypracowano dobrego system informowania mieszkańców i gości miasta o organizowanych wydarzeniach. Szczególną uwagę należy zwrócić na biblioteki, teatry, muzea i galerie Lwowa, w których przechowuje się około 1,5 mln unikalnych artefaktów. Szczególne miejsce w dorobku kulturalnym i architektonicznym Lwowa zajmują kościoły, sobory, cerkwie. Dzisiaj Lwów jest skarbnicą narodowych idei i kultury, ekonomiczne, edukacyjne, kulturalne centrum Zachodniej Ukrainy.

Turystyka we Lwowie ma coraz to większe znaczenia dla gospodarki miasta, staje się jedną z jej priorytetowych gałęzi i w ostatnim dziesięcioleciu charakteryzuje się dynamiką wzrostową. Do Lwowa przyjeżdżają turyści z ponad 120 krajów świata. Biorąc pod uwagę ważność sektora turystycznego z powodzeniem realizowana jest polityka włączania inwestycji do rozbudowy turystycznej bazy miasta, unowocześniania turystycznej infrastruktury. Usługi turystyczne prowadzone są przez 165 licencjonowanych przedsiębiorstw. W programach turystycznych najbardziej powszechne są programy zwiedzania i wycieczek tematycznych: historia, architektura, sztuka, przyroda-ekologia, religia, wycieczki sentymentalno-nostalgiczne oraz inne wycieczki, których obiektem zainteresowania są historyczne zabytki architektury, muzea, teatry, pomniki, parki, lwowskie kawiarnie. Wycieczki po mieście organizuje ponad 200 wykwalifikowanych, licencjonowanych przewodników. Usługi hotelarskie we Lwowie prowadzi 49 przedsiębiorstw, a liczba miejsc hotelowych wynosi 6700. W związku z przygotowaniem miasta do or-

ganizacji meczów piłkarskich EURO 2012, prowadzona jest rozbudowa infrastruktury turystycznej, naprawa dróg, budowa nowych hoteli, centrum wystawienniczego.

Rekreacyjna baza Lwowa składa się z licznych parków, skwerów, botanicznych sadów, wśród których należy wymienić:

- ♦ Park „Wysoki Zamek”, który jest zarazem najwyższą górą w mieście. Na szczycie usypanej góry (413 m n.p.m.) usytuowano punkt widokowy. Na tego kto zechce wspiąć się na szczyt góry, dosyć stromymi serpentynami, czeka piękna panorama starego miasta na tle jego nowych dzielnic.
- ♦ Park „Znesinnja” - wspaniały krajobraz, rzadka roślinność, malownicze leśne ścieżki, stawy i potoki, które tworzą wspaniałą atmosferę dla aktywnego wypoczynku.
- ♦ „Szewczenkiwskij Haj” (Skansen) będący częścią Parku Krajobrazowego.
- ♦ Park Stryjski – najpiękniejszy i największy we Lwowie, ulubione miejsce spacerów. Można w nim znaleźć staw z łabędziami, oszkloną oranżerię z tropikalnymi roślinami, sztuczne ruiny zamku.
- ♦ Centralny Park Kultury i Rekreacji im. B. Chmielnickiego jest jednym z najbardziej nowoczesnych parków miasta, w którym atrakcję znajdują ludzie w różnym wieku i o różnych gustach.
- ♦ Najstarszy park Lwowa - Miejski Park im. I. Franki, znajdujący się w centrum miasta.

Potencjał sportowy Lwowa (uczelnie, szkoły, sportowcy) jest na wysokim poziomie. We Lwowie znajduje się 46 dziecięco-młodzieżowych szkół sportowych, 534 trenerów-wykładowców, 12 691 uczniów, 4 mistrzów sportowych klasy międzynarodowej, 63 mistrzów sportu Ukrainy, 229 kandydatów-mistrzów sportu Ukrainy, 211 boisk sportowych, 41 boisk piłkarskich, 15 stadionów, 2 lodowiska, 22 baseny, 156 sal sportowych, 46 strzelnic. Jednak większość miejsc, w których można przeprowadzać zajęcia sportowe znajduje się w złym stanie i wymaga szybkiego remontu.

Wg stanu na dzień 01.10.2007 roku we Lwowie istnieją następujące przedsiębiorstwa komunalne, dostarczające miastu ogrzewanie, wodę, światło oraz gaz: Lwowskie Miejskie Komunalne Przedsiębiorstwo „Zaliznychneteploenerho”, Lwowskie Miejskie Komunalne Przedsiębiorstwo „Lwiwwodokanal”.

Prac remontowo-budowlanych wymaga nawierzchnia dróg a także nieodzwonne jest powstanie nowych rozgałęzień dróg, co wynika z rozwiniętego systemu miejskiego transportu i dużego skupienia w jednym miejscu środków transportu. Należy również rozwijać jakość usług komunalnych, zwiększać ilość i jakość organizacji zrzeczających współwłaścicieli budynków wielomieszkaniowych, a także stworzyć kompleksowy system oświetlenia ulic i zabytków architektury.

W obszarze pomocy społecznej Rada Miasta Lwów przyjęła Uchwałę o stworzeniu zakładu komunalnego Lwowskie Miejskie Centrum Socjalne, przy

którym ma funkcjonować transportowa służba przeznaczona do przewożenia inwalidów i innych mało mobilnych grup społecznych oraz Uchwałę o przekształceniu zakładu opieki społecznej Socjalny Przytułek „Turbota” Frankiwskiej Rejonowej Administracji w Zakład Komunalny „Hotel Socjalny” w celu zapewnienia tymczasowego lokum dla innych grup bezdomnych mieszkańców.

Pomimo spadku produkcji przemysłowej, ekologiczna sytuacja we Lwowie jest trudna, co stwarza szereg problemów zarówno dla mieszkańców miasta jak i dla całego regionu. Przyczyną takiego stanu są przestarzałe, niedoskonałe i energochłonne technologie wykorzystywane w przemyśle; zużyta sieć wodnokanalizacyjna; nagromadzenie znacznych ilości odpadów, brak efektywnych sposobów ich zbierania, gromadzenia i neutralizacji; przejawy niebezpiecznych procesów geologicznych; niedoskonałość rozwiązań transportowych; niska świadomość ekologiczna mieszkańców; brak szeregu regulacji prawnych i inne. Należy jednakże zauważyć, że w porównaniu z innymi dużymi miastami Ukrainy Lwów w aspekcie ekologii jest stosunkowo przyjaznym miastem. Sytuacja ekologiczna we Lwowie zdeterminowana jest specyficznym dla niego, ściśle powiązaniem kompleksem przyrodniczych, architektonicznych, inżynieryjnych, społeczno-ekonomicznych, innych uwarunkowań i trudności oraz powiązaniem z tym próbami jej polepszenia. Charakteryzuje się ona również wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych oraz niewystarczającą zdolnością środowiska naturalnego do samoregeneracji i naprawy. Rozpoczęto prace nad stworzeniem bazy istniejących w mieście stref zieleni i parków miejskich, przygotowana jest mapa krajobrazowa Lwowa.

W mieście działają centra rehabilitacyjne i organizacje dobroczynne, realizujące funkcje rehabilitacyjne, Centralna noclegownia, która prowadzi statystyki bezdomności i wspiera bezdomnych w społecznej adaptacji, Lwowskie Terenowe Centrum Socjalnej Pomocy dla emerytów i osób samotnych niezdolnych do pracy, które świadczy usługi emerytom, inwalidom, osobom samotnym, niezdolnym do pracy, innym wymagającym opieki społecznej we własnych domach w celu podtrzymania funkcji i aktywności społecznej. Są również liczne placówki o charakterze medycznym: przychodnie-ambulatoria, szpitale, pogotowie medyczne w tym specjalistyczne, zakłady sanatoryjne, wypoczynkowe oraz opieki medyczno-socjalnej. Niezbędna jest efektywna sieć organizacji wolontariackich a także zorganizowana działalność związków zawodowych.

W pierwszym kwartale 2007 r. we Lwowie odnotowano 1 492 przestępstwa o ogólnokryminalnym charakterze, tj. o 12,6 % mniej w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, z czego 1 087 (73%) przestępstw zostało wyjaśnionych.

W mieście działa rozwinięta sieć prywatnych agencji ochrony. Brak dobrego systemu oświetlenia ulic sprzyja jednocześnie rozwojowi przestępczości. W związku z tym stworzony został Kompleksowy Program Profilaktyki Przestępczości we Lwo-

wie na lata 2007-2008. Głównym celem strategicznym programu jest zapewnienie profilaktyki walki z przestępczością, co będzie sprzyjało udoskonalaniu praktycznej działalności instytucji władzy wykonawczej i samorządowej, organów bezpieczeństwa publicznego w kwestiach aktywnego przeciwdziałania przestępczości oraz spowolnienia procesów wzrostu przestępczości na podstawie dokładnie wyznaczonych priorytetów, systematycznego podejmowania wysiłków państwa i społeczności, udoskonalenia organizacji, zasobów i metod zapobiegania i wykrywania przestępstw.

IWANO-FRANKOWSK

Iwano-Frankowsk – jedno z czterech najmniejszych obwodowych centrów Ukrainy pod względem liczby mieszkańców i najmniejsze centrum obwodowe, po mieście Równym, pod względem wielkości obszaru. Powierzchnia miasta obejmuje 38,9 km². Radzie Miasta Iwano-Frankowsk podporządkowanych jest 5 okolicznych wsi: Wowczyneć, Uhornyky, Mykitynci, Krychiwci, Chrypłyn. W Komitecie Wykonawczym Rady Miasta pracuje 150 osób - pracowników samorządu miejskiego. W lipcu 2007 roku Komitet Wykonawczy przystąpił do wprowadzania systemu zarządzania jakością w urzędzie, zgodnie z wymaganiami międzynarodowego standardu ISO 9001-2000. Trzymając się zasady Władza - Obywatel - Biznes miejska władza aktywnie współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Wspólnie z organizacjami pozarządowymi Komitet Wykonawczy Rady Miasta realizuje projekty skierowane na likwidowanie problemów miasta. Na dzień dzisiejszy w Iwano-Frankowsku utworzono i efektywnie pracuje około 200 rad mieszkańców budynków i zrzeszeń współwłaścicieli budynków. Poprzez połączenie wysiłku i kosztów Rady Miasta oraz organizacji pozarządowych operatywnie i efektywnie rozwiązywane są problemy gospodarki komunalno-mieszkaniowej.

W Iwano-Frankowsku wg stanu z dnia 01.07.2007 r. zarejestrowano 25 895 podmiotów działalności gospodarczej – osób fizycznych i prawnych. Należy podkreślić, iż w 2006 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało 136 małych przedsiębiorstw. Był to najwyższy wskaźnik wśród centrów obwodowych, w odniesieniu do liczby mieszkańców. Stan i rozwój małego biznesu w mieście charakteryzuje się stałą tendencją wzrostową, zarówno pod względem ilości działających małych przedsiębiorstw, jak i liczby przedsiębiorców. W celu usunięcia przeszkód administracyjnych na drodze rozwoju przedsiębiorczości na Ukrainie, z inicjatywy władz i koalicji organizacji biznesowych Iwano-Frankowska, stworzono Izbę Rejestracyjną, która upraszcza procedury rejestracji działalności gospodarczej. Utworzono także Centrum ds. Upraszczenia Procedur Otrzymywania Pozwoleń i Licencji. Ogólna wartość bezpośrednich zagranicznych inwestycji w Iwano-Frankowsku na dzień 1.10.2007 roku wyniosła 37,4 mln. USD, , na jedną osobę przypada – 160,20 USD.

Miasto można z całą pewnością nazwać naukowym i edukacyjnym centrum Przykarpacia. W Iwano-Frankowsku na 5 państwowych uczelniach wyższych, III-IV stopnia akredytacji, na 74 kierunkach uczy się ponad 30 000 studentów. Na 6 niepublicznych wyższych uczelniach III-IV stopnia akredytacji na 30 kierunkach oświatę zdobywa prawie 6,5 tys. studentów. W Przykarpackiej Filii Państwowej Akademii Spraw Wewnętrznych Ukrainy wykształcenie wyższe zdobywa 534 studentów. Do największych naukowych i edukacyjnych centrów Ukrainy należy Przykarpacki Państwowy Uniwersytet im. W. Stefanyka. Obecnie na 15 Wydziałach Uniwersytetu, na 33 kierunkach, studiuje 15,5 tys. studentów. Co ósmy wykładowca uniwersytetu posiada tytuł doktora nauk, a 75 % posiada stopnie i tytuły naukowe. Przy Uniwersytecie otworzono Instytut Prawa, Instytut Kultury i Sztuki, Instytut Pedagogiczny, Instytut Ukrainoznawstwa, Instytut Turystyki.

Iwano-Frankowski Państwowy Techniczny Uniwersytet Nafty i Gazu to jedyna na Ukrainie wyższa naukowo-edukacyjna placówka wieloprofilowa, IV (najwyższego) stopnia akredytacji, która przygotowuje specjalistów w dziedzinie przemysłu naftowego, transportowego, elektronicznego i elektrotechnicznego. Obecnie prawie 10 000 studentów uczy się na 10 Wydziałach zdobywając wykształcenie na 24 kierunkach. Proces naukowo-dydaktyczny realizowany jest przez 450 pracowników naukowych, z czego 45 – doktorów habilitowanych i profesorów, 235 – doktorów i docentów.

Iwano-Frankowski Państwowy Uniwersytet Medyczny, pod względem liczby obronionych rozpraw doktorskich i habilitacyjnych na jednego pracownika, zajmuje 1 miejsce wśród uczelni medycznych na Ukrainie. W chwili obecnej na 4 wydziałach uczelni i 6 kierunkach wykształcenie wyższe zdobywa 3,5 tys. studentów.

Edukacja podstawowa i średnia w Iwano-Frankowsku odbywa się w 43 szkołach, w których uczy się 23 896 uczniów. Wśród nich są 3 gimnazja, Liceum Przyrodniczo-Matematyczne, Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 23, 3 szkoły profilowane z poszerzonym programem nauczania języków obcych (Szkoły Profilowane Nr 1, 5, 11), 2 szkoły prywatne, Katolicka Szkoła im. Bazylego Wielkiego, Naukowo-Rehabilitacyjne Centrum dla Dzieci Niepełnosprawnych, Ogólnokształcąca Szkoła z internatem, 5 szkół z przedszkolem.

Iwano-Frankowsk jest kulturowym centrum Przykarpacia. W Wydziale Kultury Rady Miasta Iwano-Frankowsk znajduje się 8 instytucji (4 w strefie miasta), 5 podstawowych profilowanych artystycznych szkół i 17 bibliotek – filii Miejskiej Biblioteki Centralnej. Kulturalno-rekreacyjna praca instytucji kultury podległych Radzie Miasta skierowana jest na odrodzenie duchowych i historycznych wartości, wszechstronny rozwój człowieka, jego świadomość narodową. Tradycją stał się organizowany od 2002 r. Festiwal Muzyki Religijnej „Od Bożego Narodzenia do Wielkanocy”. Ważnym wydarzeniem jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Chóralnej „Peredzwin”, który stał się popularny nie tylko na Ukrainie, ale również poza jej

granicami. Wcieleniem nowatorskich idei propagowania twórczości ludowej i ludowego rzemiosła jest Międzynarodowy Festiwal Kowalstwa „Święto Kowali”. Dużą popularnością cieszy się również Konkurs i Festiwal Muzyki Młodzieżowej „Edelwejs”.

Sektor turystyczny jest nierozdzielną częścią gospodarki miasta, źródłem dochodu budżetu państwa i miasta. Rozwój turystyki w ciągu ostatnich lat charakteryzuje się dynamiką wzrostową, która odbywa się w kontekście rozwoju całego sektora turystycznego. Oprócz przedsiębiorstw turystycznych, sektor skupia również przedsiębiorstwa usługowe i gastronomiczne, skierowane na zapewnienie potrzeb zarówno turystów, jak i mieszkańców miasta. Najbardziej rozwiniętym rodzajem turystyki w regionie jest turystyka rekreacyjna, szkoleniowa (konferencje, seminaria) i turystyka wycieczkowa. Razem z turystyką rekreacyjną w mieście rozwija się art-turystyka. Każdego roku organizowanych jest 10 różnorodnych artystycznych festiwali. Miasto jest centrum obwodu, znanego z niepowtarzalnego kolorytu tradycji w sztuce i kulturze. Jednak niepowtarzalnego klimatu dodaje miastu fenomenalne połączenie kilkusetletniej kultury, zachowanie tradycji, a jednocześnie dynamika w poszukiwaniu nowoczesnych form.

W 2007 roku w Iwano-Frankowsku usługi turystyczne prowadziło 59 licencjonowanych przedsiębiorstw, jest to 80% ogólnej sumy całego obwodu, z czego 14 z nich to biura turystyczne, a 45 agenci turystyczni. W roku ubiegłym ogólna liczba turystów, którzy skorzystali z usług sektora turystycznego, wyniosła ponad 55 tys. osób. Wpływy do budżetu państwa i miasta pochodzące z przedsiębiorstw turystycznych za rok 2006 stanowiły ponad 2 mln UAH.

W Iwano-Frankowsku funkcjonuje 15 dziecięco-młodzieżowych szkół sportowych. Naukowo-treningowy proces prowadzony jest przez 252 trenerów-wykładowców. Obecnie w szkołach sportowych uczy się 6 200 uczniów, co stanowi ponad 25% ogólnej sumy młodzieży szkolnej (średnia na Ukrainie to 13%). Przygotowano 7 sportowców klasy mistrzowskiej Ukrainy, 16 sportowców - kandydatów klasy mistrzowskiej Ukrainy i 144 sportowców klasy mistrzowskiej I stopnia.

Wiosną 2007 roku w mieście oddano do użytku lodowisko, którego tafa jest jedną z najnowocześniejszych na Ukrainie. Otwarcie nowoczesnego lodowiska umożliwi mieszkańcom miasta i turystom całoroczne korzystanie z możliwości uprawiania takich sportów zimowych jak łyżwiarstwo, czy hokej. Miasto jako najbliższe położone od Lwowa centrum obwodowe ma nadzieję na rozwój sportowej infrastruktury, w związku z przygotowaniem do EURO 2012.

Usługi gospodarczo-komunalne wykonują następujące przedsiębiorstwa: Państwowe Miejskie Przedsiębiorstwo „IwanoFrankiwskepłokomunenerho, Komunalne Przedsiębiorstwo Iwano-„Frankiwskwodoekotechprom”, Komunalne Przedsiębiorstwo „Miskswitło”, Zarząd „Iwano-Frankowskgaz”, Komunalne Przedsiębiorstwo DREU, OSZRBU-1. Według stanu na dzień 1 stycznia 2005 roku wśród aktywów tych przedsiębiorstw znajduje się: 956,4 km sieci wodociągowych

i kanalizacyjnych; 150,2 km sieci ciepłowniczych; 978 km rurociągów gazowych wysokiego i niskiego ciśnienia; 361,6 km ulicznych sieci oświetlania; 187,3 km miejskich dróg (w tym 149,4 km dróg asfaltowych).

Sieć telefonii miejskiej to 83 824 numery. W ramach miejskiego programu „Modernizacja oświetlenia zewnętrznego miasta Iwano-Frankowsk” przeprowadzana jest wymiana elementów oświetlenia. Realizacja projektu pozwala na zabezpieczenie normatywnego oświetlenia na ulicach miasta, przy jednoczesnym zmniejszeniu energii i eksploatacji obsługi sieci.

Największym problemem pracy przedsiębiorstw komunalnych jest ich nierentowność i zadłużenie z tytułu płatności do budżetu. Szczególnie dotyczy to mieszkaniowo-eksploatacyjnych organizacji miasta, które działają opierając się o nierentowne stawki, oprócz tego zajmują się porządkowaniem dróg i chodników. W celu demonopolizacji gospodarki mieszkaniowo-komunalnej należy stymulować proces prywatyzacji organizacji gospodarki mieszkaniowo-komunalnej (będzie przygotowane postanowienia dotyczące przekazania przedsiębiorstw komunalnych w koncesję), zmieniać formę własności i system opodatkowania przedsiębiorstw. Dla osiągnięcia tego celu prowadzone są rozmowy dotyczące pozyskania międzynarodowej technicznej pomocy dla przeprowadzenia reformy mieszkaniowo-komunalnej.

Medycyna w Iwano-Frankowsku, tak jak w całym kraju wymaga reformy, unowocześnienia oraz udoskonalenia sprzętowo-technicznej bazy, wykorzystania doświadczeń światowych i europejskich w świadczeniu usług medycznych mieszkańcom, podwyższania kwalifikacji pracowników sektora ochrony zdrowia. W Iwano-Frankowsku w 2006 roku funkcjonowały następujące leczniczo-profilaktyczne zakłady: Centralny Miejski Szpital Kliniczny (470 miejsc), Miejski Kliniczny Oddział Położniczy (215 miejsc), 4 Terytorialne Miejskie Przychodnie, Miejska Przychodnia Stomatologiczna, Miejska Dziecięca Przychodnia Stomatologiczna, Stacja Szybkiej i Natychmiastowej Pomocy Medycznej.

Realizację państwowych programów w sferze ekologii i zrównoważonego rozwoju w Iwano-Frankowsku prowadzi Wydział Ekologii i Zasobów Naturalnych. W mieście realizowany jest szereg projektów, których celem jest ochrona środowiska. Rozpoczęto realizację projektu związanego z energooszczędnością „Innowacyjne wprowadzanie modernizowanego schematu optymalnego wykorzystania źródeł energii w systemie dostarczania energii cieplnej”. Ten projekt pozwoli przedsiębiorstwu na znaczne zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i optymalizację kosztów na jej zakup. Za bezpośredni udział miasta w projektach związanych z wdrażaniem systemów energooszczędnych, które przeprowadzało Stowarzyszenie Europejskich Samorządów «Energie-cit'és» (Display, EMULATE), miasto otrzymało zaproszenie wstąpienia do tej organizacji i na dzień dzisiejszy jest jedynym miastem reprezentującym Ukrainę w tej organizacji.

Miasto obecnie kończy również realizację europejskiego projektu „Wprowadzenie systemu sortowania i przeróbki twardych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych”. Podstawowym celem projektu jest polepszenie stanu środowiska naturalnego w Iwano-Frankowsku i obwodzie poprzez stworzenie stałego systemu sortowania i przeróbki twardych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych, a także zmniejszenie ich szkodliwego wpływu na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców.

Bezpieczeństwo obywateli Iwano-Frankowska chronione jest przez Miejską Komendę w Iwano-Frankowsku. Obecnie prowadzone są prace mające na celu stworzenie Straży Miejskiej, która będzie dbać o porządek w mieście.

W celu zabezpieczenia realizacji państwowej polityki w sferze ochrony praw konsumenta funkcjonuje w Iwano-Frankowsku Wydział ds. Ochrony Praw Konsumenta przy Administracji Obwodowej.

3.2. Analiza głównych problemów

Partnerzy niniejszej strategii będąc stolicami regionów transgranicznych, są głównymi centrami życia społecznego, gospodarczego, kulturalnego i naukowego obszaru pogranicza polsko-ukraińskiego. Ich znacząca dla rozwoju regionalnego rola jest jednakże wykorzystywana tylko częściowo. Lublin, Lwów, Łuck i Iwano-Frankowsk jako miasta akademickie posiadają duży potencjał i kapitał intelektualny. Zwłaszcza Lwów i Lublin, które są największymi na tym obszarze ośrodkami uniwersyteckimi, mogłyby stanowić jeszcze istotniejszy element kreujący rozwój obszarów transgranicznych. Lublin jest siedzibą 5 publicznych i kilku niepublicznych szkół wyższych. Tu kształci się ponad 100 tys. studentów na wszystkich niemalże, oprócz Wychowania Fizycznego czy aktorstwa, kierunkach. W mieście mieszka kilka tysięcy pracowników naukowych. Jeszcze większym ośrodkiem uniwersyteckim jest Lwów, który jest największym ośrodkiem uniwersyteckim i naukowym na zachodniej Ukrainie. Swoją siedzibę ma tutaj 12 szkół wyższych, kilka instytutów naukowych i naukowo - badawczych. Ważnymi, ale o znaczeniu bardziej regionalnym ośrodkami kształcenia na poziomie wyższym są Łuck i Iwano-Frankowsk. Na terenie miasta Łucka działa 9 wyższych uczelni, 5 uczelni zawodowo-technicznych, a w Iwano-Frankowsku pięć państwowych uczelni wyższych, III-IV stopnia akredytacji oraz sześć niepublicznych wyższych uczelni III-IV stopnia akredytacji. Jest to zatem ogromny potencjał, który odpowiednio wykorzystany powinien stanowić o dynamice rozwoju tych miast. Niestety podstawowym problemem nadal pozostaje niewystarczająca współpraca pomiędzy sektorem akademickim i naukowym a sektorem gospodarczym, niedostosowanie

kierunków i programów studiów do wymogów nowoczesnej gospodarki oraz brak kapitalizacji zasobów intelektualnych. Ogromną szansą pozostaje więc współpraca ośrodków akademickich i naukowych, które mogą wspólnie wypracowywać nowe rozwiązania, budować wspólną przestrzeń badawczą i podejmować wspólne inicjatywy edukacyjne. Dobrym przykładem możliwości współpracy i bazą działania może być istniejący od kilku lat w Lublinie Kolegium Polskich i Ukraińskich Uniwersytetów. Ogromnym problemem środowisk naukowych pozostaje skromna, jak na wymogi nowoczesnej nauki baza infrastrukturalna oraz dostęp do środków na badania i rozwój. Brak udokumentowanych i stałych sieci współpracy pomiędzy tymi ośrodkami osłabia także ich szanse na korzystanie ze środków na badania w ramach UE, gdzie doświadczenie, odpowiednia baza i stała współpraca międzynarodowa są podstawowymi kryteriami formalnymi do przyznania wsparcia. Do początku lat 90-tych współpraca taka była bardzo utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa ze względu na uwarunkowania ustrojów obu krajów i pozostawanie Ukrainy w granicach ZSRR.

Kolejnym problemem, z jakim borykają się miasta, to słabo rozwinięta i przestarzała infrastruktura techniczna, zarówno wewnątrz miejska jak i infrastruktura drogowa z innymi ośrodkami. Jest to widoczne zwłaszcza w aspekcie kanałów transportowych pomiędzy miastami po dwóch stronach granicy. Wieloletnie zapóźnienia, brak inwestycji oraz pozostałości doktryny wojennej ZSRR sprawiają, że sieć drogowa, kolejowa oraz przejść granicznych jest daleko niewystarczająca. Infrastruktura wewnętrzna miast, pomimo ciągle rosnących nakładów nadal jeszcze jest daleka od standardów europejskich. Dostępność środków zewnętrznych oraz własne nakłady miast wystarczają często tylko na odtwarzanie infrastruktury. Bez dobrej infrastruktury, równomiernie ulokowanej oraz porównywalnej we wszystkich miastach trudno będzie o stabilny i zrównoważony rozwój obszarów przygranicznych.

Bardzo istotną kwestią i bolączką władz miejskich jest dekapitalizacja obszarów zabytkowych miast. Szczególne znaczenie ma to dla największego z miast partnerskich ośrodka – Lwowa, który ma też największy zasób obszarów i obiektów zabytkowych. Wiąże się to także z możliwościami kapitalizacji zasobów kulturowych, rozwoju turystyki oraz samej kultury. Zasoby te bowiem w ogromnym tempie niszczone i wymagają pilnej interwencji, a bez dobrego stanu zasobów trudno mówić o wysokiej jakości usług turystycznych oraz bazie do rozwoju kultury. Rozwojowi turystyki nie sprzyja także zbyt słabo rozwinięta infrastruktura hotelowa na poziomie standardów europejskich. Pomimo powstawania nowych hoteli (zwłaszcza w Lublinie i we Lwowie) oraz modernizacji dotychczasowej bazy hotelowej liczba miejsc noclegowych w klasie turystycznej jest w tych miastach nadal niewystarczająca. Podobnie jest z jakością infrastruktury komunikacyjnej oraz jakością

usług transportowych, zwłaszcza w aspekcie przejazdów przez granicę. Szwankuje także informacja i promocja turystyczna miast. Pomimo podejmowanych prób, także w ramach współpracy miast, promocja zarówno poszczególnych partnerów jak i wspólna oferta turystyczna jest wciąż mało zauważalna na europejskim rynku usług turystycznych. Budowa nowych obiektów hotelowych oraz rozwój oferty dla turystów jest jednym z podstawowych zadań na najbliższe lata, jeśli brać pod uwagę także organizację przez Polskę i Ukrainę EURO 2012.

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna jest zadowolająca jedynie pod względem statystycznym. Wśród miast partnerskich najlepiej prezentuje się Iwano-Frankowsk, który rozwinął sieć szkolnej infrastruktury sportowej i obejmuje aż 25% populacji dzieci i młodzieży edukacją w ramach tzw. klas sportowych. Wszyscy partnerzy zauważają jednak niedostatki w odpowiedniej infrastrukturze sportowej w miastach zwłaszcza, jeśli mowa o obiektach do uprawiania sportu zawodowego. Rozwój, modernizacja oraz budowa nowych obiektów wskazywana jest przez wszystkie miasta jako wyraźne zadanie na najbliższy czas. Zwłaszcza w aspekcie przygotowania do Mistrzostw Europy w piłce nożnej w roku 2012.

Położenie miast w pasie granicznym nie tylko dwu państw, lecz także granicy Unii Europejskiej stanowić powinno szansę na rozwój biznesu międzynarodowego zwłaszcza w zakresie handlu, spedycji i transportu. Jednakże z powodów, o których wspomniano już wcześniej, czyli słabej infrastruktury, niewystarczającego wykorzystania kapitału ludzkiego oraz słabej współpracy przedsiębiorców, szansa ta wciąż nie jest znacząco wykorzystywana.

Wszystkie wspomniane powyżej elementy mają także swoje odniesienie do jakości zarządzania na poziomie samorządu lokalnego. Samorządność, zarówno w Polsce jak i na Ukrainie, ma zaledwie kilka lat i dopiero się tworzy. Wciąż słabo rozwinięte są standardy i mechanizmy efektywnego zarządzania w jednostkach publicznych, a poziom partycypacji społecznej oraz uczestnictwa w realizacji zadań publicznych sektora organizacji pozarządowych nadal jest niewielki. Wszyscy partnerzy zgłaszają problemy systemowe związane z zarządzaniem. Zauważalne są deficyty w efektywnym zarządzaniu w sektorze pomocy społecznej, służby zdrowia, ochrony środowiska, bezpieczeństwa, praktycznie we wszystkich sferach odpowiedzialności samorządów lokalnych. Ma to oczywiście związek z przechodzeniem od systemu zarządzania centralnego do samorządności i decentralizacji władzy publicznej oraz postępującym procesem globalizacji i rozwojem, za którym nie zawsze nadążają systemy zarządzania. Wyzwaniem, zatem staje się budowa rozwiązań systemowych związanych z zarządzaniem w administracji publicznej poziomu municypalnego.

Postępujące rozwarstwienie społeczne uwarunkowane różnicą dochodów, zaradnością obywateli oraz często ich deficytami osobistymi determinuje wiele

problemów na polu polityki społecznej. O ile w Lublinie wdrażane są, na razie na mniejszą skalę, nowe programy i projekty aktywizacji społecznej osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie o tyle na terenie Ukrainy programy takie nadal są rzadkością. Po obu stronach granicy, dominuje interwencjonizm w postaci zapewniania zapomóg, zasiłków oraz innych świadczeń. Powoduje to stały poziom liczby klientów pomocy społecznej, którzy traktują tę formę wsparcia jako sposób na życie i swego rodzaju „zarobkowanie”. Do kafeterii problemów społecznych oprócz biedy, bezrobocia oraz patologii i uzależnień dochodzi także coraz mocniej kwestia migracji z obszarów i krajów mniej zamożnych. Migranci czasowo, lub na stałe zaczynają osiedlać się na terenie miast przygranicznych. Chodzi tu zwłaszcza o uchodźców i nielegalnych emigrantów z krajów azjatyckich i krajów byłego związku sowieckiego. Ukraina i Polska stają się często drogą i przystankiem do krajów Europy Zachodniej. Z powodu braku koordynacji działań po obu stronach granicy, minimalnym poziomie wymiany informacji i danych, problem ten nie znajduje skutecznych rozwiązań. Istotnym problemem jest także migracja pomiędzy obszarami miast partnerskich zwłaszcza migracja obywateli Ukrainy do Polski, która w perspektywie rodzi problemy w zakresie asymilacji, tworzenia się społeczności wielokulturowych oraz zapewnienia edukacji dzieciom mniejszości narodowych.

Z uwagi na fakt jedynej już granicy pomiędzy wszystkimi krajami UE a krajami Europy Wschodniej, Miasta-Partnerzy są także terenem szczególnego zainteresowania grup przestępczych, zwłaszcza zajmujących się nielegalnym handlem, przetrzaniem ludzi oraz produkcją i zbytem towarów akcydensowych. Wymaga to ściślejszej współpracy miast w zakresie bezpieczeństwa publicznego, zarówno w zakresie organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości, jak i prewencji.

Najistotniejszym problemem, obok wymienionych już powyżej wydaje się jednak istnienie barier wynikających z różnic kulturowych, trudnej historii i słabej wzajemnej znajomości lokalnych społeczności. Bariery te wpływać mogą nie tylko na jakość i efektywność podejmowanych wspólnie przedsięwzięć, ale uporanie się z nimi warunkuje aktywność na poziomie możliwości podejmowanych działań. Tylko wzajemne poznanie, zrozumienie różnic, akceptacja inności oraz porozumienie na poziomie wspólnot lokalnych pozwoli na realne zmiany w jakości życia mieszkańców poprzez podejmowanie wspólnych działań. Zbudowanie świadomości wspólnoty celów i problemów oraz poczucia wzajemnego porozumienia i wsparcia pozwoli na osiągnięcie założonych celów niniejszej Strategii. Dlatego niezwykle ważne jest, by podejmowane działania opierały się na wzajemnym uczestniczeniu w życiu lokalnych społeczności, wspólnym uczeniu się oraz poznaniu uwarunkowań i kontekstów poglądów sąsiadów. Budowanie wspólnych przedsięwzięć, zwłaszcza na polu gospodarczym, wymaga wzajemnego zrozumienia i zaufania.

4. Wizja współpracy i cele Strategii

Wizja współpracy:

Tworzymy obszar pogranicza UE i Ukrainy, który rozwija się równomiernie, ma wspólne interesy, potrafi komunikować się ze sobą i z Europą, jest wzorem dla relacji pomiędzy Polską a Ukrainą. Łuck, Lwów, Iwano-Frankowsk, Lublin są miastami przyjaznymi dla życia, edukacji, rozwoju kultury, prowadzenia biznesu i wypoczynku w oparciu o wspólnotę działań, partycypacje, wzajemną wymianę informacji, doświadczeń i dobrych praktyk.

Celem strategicznym współpracy jest:

Sformowanie świadomości wspólnoty i podniesienie jakości życia poprzez stworzenie sieci współpracy transgranicznej i eliminowanie barier.

Cel strategiczny realizowany będzie poprzez realizację celów operacyjnych:

- ♦ przygotowanie i realizacja 10 kluczowych projektów do dofinansowania ze źródeł zewnętrznych,
- ♦ sformalizowanie i zintensyfikowanie współpracy podmiotów, skoordynowanie i animowanie współpracy społeczności lokalnych,
- ♦ budowa połączeń komunikacyjnych, lobbowanie na rzecz likwidowania barier granicznych,
- ♦ wspieranie inicjatyw o charakterze międzynarodowym realizowanych w poszczególnych miastach partnerstwa.

Osiągnięcie celu strategicznego i celów operacyjnych będzie możliwe poprzez realizację działań w następujących obszarach tematycznych:

1. Dobre rządzenie i partycypacja społeczna

Celem współpracy w tym obszarze jest poprawa sprawności i efektywności działania administracji lokalnej poprzez zwiększenie jej potencjału. Działania będą koncentrować się na wzmocnieniu zdolności do tworzenia wysokiej jakości prawa lokalnego, opracowywania długofalowych programów i strategii, wdrożenia systemów wieloletniego zadaniowego planowania strategicznego, wzrostu jakości usług publicznych, w szczególności świadczonych na rzecz przedsiębiorców oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa. Podejmowane wspólnie działania będą miały głównie formy wspólnych szkoleń, wymiany doświadczeń, badań i analiz, poszukiwania nowych adekwatnych do realiów miast rozwiązań systemowych. W osiągnięciu powyższych celów samorządy miast muszą umieć angażować swoich obywateli bezpośrednio lub poprzez organizacje pozarządowe.

Typy projektów:

- + wprowadzanie standardów jakości w miejskich instytucjach publicznych - wspólne szkolenia (bezpośrednie i e-learningowe) pracowników i kadry kierowniczej miejskich instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych,
- + przenoszenie dobrych praktyk i tworzenie nowych rozwiązań w zakresie zarządzania i funkcjonowania podmiotów realizujących zadania publiczne,
- + wspólne diagnozowanie kondycji administracji w kluczowych aspektach jej funkcjonowania, m.in. poprzez ekspertyzy i analizy,
- + wspieranie współpracy instytucji ochrony zdrowia.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba pracowników administracji publicznej, którzy wzięli udział w projektach w ramach współpracy miast,
- II. liczba przygotowanych strategii i programów długofalowych w ramach projektów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej,
- III. liczba instytucji, które były objęte wsparciem w zakresie poprawy standardów zarządzania.

2. Wspieranie przedsiębiorczości

Celem podejmowanych działań w ramach niniejszego obszaru współpracy jest tworzenie przyjaznych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i biznesu na obszarze miast oraz wspieranie wymiany gospodarczej pomiędzy podmiotami

prowadzącymi działalność na obszarze Miast-Partnerów. Planowane wspólne przedsięwzięcia będą nastawione na osiągnięcie następujących efektów: poprawa warunków obsługi klienta biznesowego w jednostkach samorządowych, utworzenie sieci współpracy instytucji około biznesowych, wzmocnienie roli innowacji w przedsiębiorstwach oraz wzrost poziomu wymiany informacji gospodarczej. Długofalowym efektem zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność, w co najmniej dwu miastach partnerskich.

Typy projektów:

- stworzenie miejskich Biur Obsługi Inwestora,
- stworzenie profesjonalnych ofert inwestycyjnych miast,
- stworzenie ułatwień inwestycyjnych oraz stref aktywności ekonomicznej,
- wspieranie powstawania i rozwoju funduszy mikropożyczkowych oraz gwarancyjnych,
- rozwój sieci agencji pośrednictwa pracy,
- stworzenie i wspieranie bazy danych o propozycjach współpracy biznesowej,
- wymiana informacji i doświadczeń w zakresie wspierania przedsiębiorczości,
- wspieranie rozwoju instytucji okołobiznesowych (NGO, inkubatory przedsiębiorczości, parki przemysłowe, klastry, itp.),
- promowanie i wspieranie innowacyjności przedsiębiorstw,
- włączanie potencjału naukowego do rozwoju działalności gospodarczej,
- podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników lokalnych przedsiębiorstw.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba podmiotów gospodarczych objętych wsparciem,
- II. liczba projektów współpracy transgranicznej, gdzie beneficjentami jest sektor przedsiębiorstw,
- III. wzrost obrotu gospodarczego pomiędzy miastami - partnerami strategii.

3. Nauka i edukacja

Podejmowane projekty w ramach tego obszaru winny zmierzać do wzrostu jakości kształcenia oraz wzmocnienia roli nauki w rozwoju społeczno-gospodarczym miast. Formowanie świadomości wspólnoty celów i partnerstwa jako realnej formy efektywnego wspierania się lokalnych społeczności jest możliwe tylko dzięki wspólnym projektom edukacyjnym i formacyjnym, w trakcie których nastąpi wzajemne poznanie, zrozumienie różnic, akceptacja inności oraz budowanie wizji świata opartej na wspólnocie wartości. Efektem podejmowanych działań będą zatem: wzrost potencjału jednostek edukacyjnych i naukowych, podniesienie wiedzy o sąsiadach, upowszechnienie mobilności edukacyjnej i naukowej oraz wzrost

świadomości wspólnoty historii i kultury Polski oraz Ukrainy. Niezwykle ważne jest także, by zwiększyć stopień wykorzystania potencjału naukowego i ludzkiego, skupionego zwłaszcza w środowiskach akademickich do działań rozwojowo-twórczych w sektorze społecznym i przedsiębiorczości.

Typy projektów:

- wymiany młodzieżowe i studenckie,
- programy edukacyjne (zielone szkoły, szkoły liderów, letnie szkoły kultury i języka, dodatkowe zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, e-learning),
- wprowadzanie punktów ECTS na ukraińskich uczelniach,
- wspieranie parków naukowo-technologicznych,
- partnerstwo szkół i uczelni, powstawanie sieci współpracy,
- akcje promocyjne i stypendialne dla osób chcących uczyć się w innym kraju,
- zwiększenie roli rodziców i dzieci w kształtowaniu programów edukacyjnych,
- przygotowanie i przeprowadzenie wspólnych inicjatyw młodzieżowych lub studenckich,
- wspieranie rozwoju wolontariatu,
- wprowadzanie technologii informatycznych w dziedzinie oświaty,
- wymiana doświadczeń z zakresu metodyki nauczania,
- dostosowywanie programów nauczania do potrzeb pracodawców i rynku,
- wspólne konferencje i seminaria.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba uczniów i studentów uczestniczących w programach wymian międzynarodowych,
- II. liczba instytucji edukacyjnych i naukowych realizujących przedsięwzięcia w ramach współpracy transgranicznej,
- III. liczba nowych programów edukacyjnych uwzględniających formy współpracy transgranicznej.

4. Kultura i turystyka

Celem współpracy w zakresie kultury jest włączenie zasobów kulturowych do kształtowania postaw i wspólnych wartości społeczności lokalnych opartych na wzajemnym zrozumieniu, poznaniu oraz tolerancji. Bogactwo kulturowe obszarów pogranicza, jego różnorodność i wzajemne przenikanie stanowi niezaprzeczalny walor i atut miast Wschodniej Polski i Zachodniej Ukrainy. Pielęgnowanie tego bogactwa, jego odtwarzanie oraz kapitalizowanie będą podstawowymi celami podejmowanych projektów. Spodziewanymi efektami będą: wzrost jakości zasobów kulturowych, podniesienie poziomu znajomości tradycji i kultury Polski i Ukrainy,

wzrost znaczenia wspólnego dziedzictwa i źródeł kultury, wzrost wykorzystania zasobów kulturowych do działań edukacyjnych oraz turystyki. Rozwój turystyki uzależniony jest głównie od podniesienia atrakcyjności i dostępności zasobów kulturowych miast. Jest to zatem cel nadrzędny współpracy. Wspólna polityka w zakresie turystyki będzie polegać na wykorzystaniu efektu synergii, dzięki łącznemu traktowaniu zasobów poszczególnych miast w ofercie skierowanej do potencjalnych i obecnych turystów.

Typy projektów:

- ♦ przyspieszenie odpraw granicznych,
- ♦ wspieranie rozwoju sieci centrów informacji turystycznej,
- ♦ wdrożenie zintegrowanego i wielojęzycznego oznakowania turystycznego wg standardów UE,
- ♦ przygotowanie wspólnych produktów turystycznych,
- ♦ wspólna promocja walorów turystycznych i kulturowych,
- ♦ udoskonalenie systemu usług turystycznych, hotelarskich, gastronomicznych, także w aspekcie ich dostępności dla osób niepełnosprawnych,
- ♦ wprowadzenie nowoczesnych technologii informacyjnych w prezentowaniu ekspozycji muzealnych,
- ♦ rewitalizacja zasobów kulturowych,
- ♦ budowa systemów podświetlenia zabytków,
- ♦ rozwój art-turystyki,
- ♦ kapitalizacja zasobów kulturowych,
- ♦ stworzenie transgranicznych ośrodków kultury i sieci partnerstw,
- ♦ rozwój kompetencji pracowników kultury i turystyki,
- ♦ wymiana eksponatów muzealnych,
- ♦ realizowanie wspólnych plenerów artystycznych, koncertów, warsztatów,
- ♦ polsko-ukraińska edukacja kulturalna,
- ♦ realizacja wspólnych kampanii promocyjnych.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba wspólnych przedsięwzięć kulturalnych,
- II. liczba nowych, wspólnych ofert turystycznych,
- III. wzrost liczby turystów odwiedzających w jednym czasie Lublin i co najmniej jedno z miast transgranicznych po stronie Ukrainy.

5. Rekreacja i sport

Celem podejmowanych wspólnie w tym obszarze działań jest rozbudowa potencjału infrastrukturalnego oraz ludzkiego służącego rekreacji i uprawianiu sportu przez mieszkańców miast partnerskich. Spodziewanymi efektami będą: wzrost

jakości usług i infrastruktury rekreacyjnej oraz sportowej, podniesienie poziomu kadry instruktorskiej i trenerskiej oraz upowszechnienie czynnej rekreacji i sportu jako zdrowej formy wypoczynku.

Wspólna organizacja imprez masowych, zwłaszcza zawodów sportowych o randze międzynarodowej, jest także szansą na wypromowanie miast, poprawę ich wizerunku oraz podniesienie atrakcyjności jako miejsca zamieszkania.

Typy projektów:

- + organizowane wspólnie zawody sportowe,
- + organizowane wspólnie obozy sportowe,
- + wymiana doświadczeń trenerów i instruktorów sportowych,
- + rozbudowa infrastruktury sportowej,
- + budowa ścieżek rowerowych i innych miejsc czynnego wypoczynku,
- + wykorzystywanie zasobów naturalnych do uprawiania rekreacji,
- + czasowa wymiana trenerów i zawodników,
- + organizowanie wspólnych form aktywnego wypoczynku,
- + rozwój sektora usług rekreacyjnych,
- + promocja zdrowego stylu życia i aktywnego wypoczynku.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba wspólnych imprez sportowych i rekreacyjnych,
- II. liczba osób uczestniczących w programach współpracy transgranicznej,
- III. wzrost liczby sportowców osiągających sukcesy na poziomie europejskim światowym.

6. Infrastruktura techniczna

Poprawa jakości miejskiej infrastruktury technicznej jest priorytetowym celem każdego z Miast-Partnerskich. Celem wspólnych przedsięwzięć jest wzrost efektywności inwestowanych w infrastrukturę środków. Dzięki wspólnemu rozwiązywaniu problemów, wymianie doświadczeń i budowie nowych innowacyjnych rozwiązań ponoszone nakłady przyniosą więcej pozytywnych efektów. Spodziewanymi wynikami współpracy będą: poprawa możliwości komunikacji pomiędzy miastami, wzrost efektywności wykorzystania istniejących zasobów, wprowadzenie nowych rozwiązań w przyszłych inwestycjach oraz wzrost jakości i adekwatności do przyszłych potrzeb nowych inwestycji infrastrukturalnych. Dobra i prorozwojowa infrastruktura, dostosowana do potrzeb mieszkańców i inwestorów oraz przyjazna środowisku naturalnemu to wizja, jaką podzielają wszystkie Miasta-Partnerzy.

Typy projektów:

- ♦ inwestycje poprawiające komunikację transportową pomiędzy miastami,
- ♦ zwiększenie ilości przejść granicznych drogowych i kolejowych poprawiające komunikację pomiędzy miastami,
- ♦ współpraca przy programach rewitalizacji miejskich obszarów zdegradowanych,
- ♦ kompatybilne programy zarządzania systemem komunikacji publicznej i utrzymania dróg,
- ♦ wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z dziedziny inwestycji komunalnych oraz pozyskiwania środków UE,
- ♦ nowe rozwiązania w zarządzaniu infrastrukturą niezbędną do świadczenia usług komunalnych,
- ♦ znoszenie barier architektonicznych w miastach,
- ♦ modernizacja systemu oświetlenia miasta.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba programów strategicznych powstałych w wyniku projektów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej,
- II. wzrost nakładów na rozwój infrastruktury miejskiej,
- III. wzrost jakości sieci transportowej.

7. Polityka społeczna

Celem w ramach obszaru współpracy dotyczącego polityki społecznej jest dostosowanie funkcjonowania instytucji zajmujących się problematyką społeczną do nowych wyzwań i aktualnych potrzeb. Szczególnie ważne jest by aktywizować współpracę instytucji zajmujących się rynkiem pracy oraz pomocą migrantom zarobkowym, którzy stanowić będą coraz bardziej znaczącą grupę społeczną, zwłaszcza w Lublinie. Efekty jakie są spodziewane dzięki wspólnym przedsięwzięciom to: wzrost jakości usług społecznych, wzrost efektywności programów wsparcia osobom potrzebującym pomocy, zmiana proporcji form wsparcia na rzecz form aktywizujących, wspólne programy rozwoju rynku pracy, wspólne programy dla migrantów zarobkowych z Ukrainy w Polsce.

Typy projektów:

- ♦ przenoszenie dobrych praktyk i tworzenie nowych rozwiązań w zakresie szkolenia i aktywizowania osób bezrobotnych i poszukujących pracy,
- ♦ wymiana doświadczeń instytucji zajmujących się polityką społeczną,
- ♦ poszukiwanie nowych form opieki nad osobami starszymi,
- ♦ wspieranie rozwoju opieki paliatywnej i hospicyjnej,
- ♦ aktywizowanie społeczne i zawodowe oraz integracja osób niepełnosprawnych, czy też osób wykluczonych społecznie,

- + wsparcie bezdomnych i realizacja programów wychodzenia z bezdomności,
- + wsparcie osób, które opuściły zakłady karne i przeciwdziałanie ich wykluczeniu,
- + wsparcie rodzin, zwłaszcza młodych rodzin (praca, mieszkanie),
- + tworzenie programów usług dedykowanych dla osób niepełnosprawnych,
- + tworzenie zasobów informacji służących odpowiedniej opiece nad azylantami, repatriantami, migrantami, osobami zaginionymi,
- + likwidowanie barier architektonicznych.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba wspólnych programów podnoszenia kwalifikacji kadr sfery polityki społecznej,
- II. liczba wspólnych programów i dokumentów strategicznych,
- III. wzrost liczby projektów aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

8. Ochrona środowiska, zrównoważony rozwój

Celem prowadzonej współpracy jest zwiększenie efektywności działań, zmierzających do racjonalnego wykorzystywania i zachowania zasobów przyrodniczych miast dla przyszłych pokoleń. Zagrożenia środowiskowe nie znają granic, zatem ważne jest by podejmowane działania miały wysoką efektywność i przekładały się na aktywność innych podmiotów działających na terenie poszczególnych miast i ich okolic. Zakładane efekty wspólnych projektów to: podniesienie poziomu monitoringu jakości środowiska, wzrost nakładów na ochronę środowiska i ekologię, wzrost świadomości ekologicznej społeczności lokalnej, poprawa parametrów jakościowych powietrza i wody na terenie miast oraz zwiększenie komunikacji o potencjalnych zagrożeniach i powstanie wspólnych procedur zarządzania kryzysowego w sytuacjach występowania zagrożeń.

Typy projektów:

- + przygotowanie programów monitorowania stanu środowiska i systemów reagowania kryzysowego,
- + budowa systemów infrastruktury ochrony środowiska (zbieranie i segregowanie śmieci, oczyszczalnie ścieków, filtry, systemy wodno-kanalizacyjne),
- + edukacja ekologiczna,
- + programy korzystania z energii odnawialnej,
- + budowa systemu segregacji i utylizacji odpadów,
- + programy utylizacji odpadów medycznych.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. wzrost obszarów objętych stałym monitoringiem stanu środowiska,
- II. liczba programów ochrony przyrody oraz rewitalizacji i rekultywacji obszarów zdegradowanych powstałych dzięki projektom współpracy transgranicznej,
- III. liczba uczestników wspólnych projektów z zakresu edukacji ekologicznej.

9. Bezpieczeństwo publiczne

Celem współpracy w obszarze bezpieczeństwa jest podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa obywateli Miast-Partnerskich. Dzięki sprawnej wymianie informacji o osobach, zagrożeniach oraz osobach przemieszczających się mogących stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego i prawnego obywateli będzie można zwiększyć efektywność walki z przestępczością, zwłaszcza przestępczością typową dla obszarów przygranicznych, czyli przemytem, nielegalną emigracją, przestępstwami przeciw obrotowi gospodarczemu oraz rozbojami i kradzieżami. Efekty podejmowanych działań skupiać się będą na: podniesieniu jakości zasobów ludzkich zajmujących się bezpieczeństwem publicznym w miastach, wzroście wymiany informacji o zagrożeniach i dostępności do baz danych o charakterze karnym, powstawaniu wspólnych programów prewencyjnych i informacyjnych.

Typy projektów:

- ♦ wspólne projekty doskonalenia zawodowego służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w miastach,
- ♦ wymiana doświadczeń w zakresie prewencji oraz zachowania bezpieczeństwa,
- ♦ budowanie systemu wymiany danych i powiadamiania w sytuacjach kryzysowych,
- ♦ budowanie systemu wzajemnej pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Główne wskaźniki realizacji:

- I. liczba projektów współpracy instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo,
- II. liczba pracowników instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, uczestniczących we wspólnych projektach podnoszących ich kwalifikacje,
- III. wzrost wykrywalności przestępstw popełnianych przez obywateli jednego z miast na terenie innego miasta partnerskiego.

5. Kluczowe działania

Miasta-Partnerzy wyodrębniły cztery kluczowe działania, które będą w szczególności wspierane w ramach przyszłej współpracy oraz stanowią ważny instrument oddziaływania na współpracę transgraniczną.

Stworzenie Rady Współpracy Strategicznej Miast

Rada Współpracy Strategicznej Miast to ciało monitorujące politykę współpracy miast złożone z przedstawicieli władzy wykonawczej samorządowych partnerów. Rada jest ciałem konsultacyjno-doradczym dla wszelkich podmiotów biorących udział w procesie współpracy transgranicznej. Jej rolą jest również koordynacja kierunków działań strategicznych w miastach, w szczególności poprzez aktywne kontakty z organizacjami pozarządowymi, tak by realizowane działania stanowiły najlepszy sposób do osiągnięcia celów niniejszej Strategii. Spotkania Rady odbywać się będą raz na kwartał, a jej zadania to głównie:

- + monitorowanie działań w poszczególnych miastach w aspekcie możliwości nawiązywania współpracy przy ich realizacji,
- + monitorowanie realizacji strategii i projektów w jej ramach,
- + opiniowanie propozycji podejmowania nowych projektów współpracy.

Utworzenie Transgranicznego Centrum Współpracy

Transgraniczne Centrum Współpracy winno być ciałem koordynującym inicjatywy transgraniczne w ramach współpracy Miast-Partnerów. Jego głównym zadaniem winno być zbieranie i udostępnianie informacji, danych o ofertach współpracy instytucji, firm i innych podmiotów mających siedzibę lub działających na terenie Lublina, Łucka, Lwowa oraz Iwano-Frankowska. W ramach Centrum powołane zostanie biuro doradcze, szkoleniowe oraz wspólna witryna www informująca o bieżącej sytuacji społecznej i gospodarczej w Miastach-Partnerach Strategii.

Powołanie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej i Utworzenie Przedstawicielstwa w Brukseli

Miasta-Partnerzy strategii zainteresowani są powołaniem Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z uwagi na możliwość zinstytucjonalizowania współpracy terytorialnej, a także zorganizowania i zarządzania działaniami w zakresie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej, współfinansowanej przez UE lub ze środków własnych. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej może tworzyć własne struktury, dysponować budżetem i zatrudniać personel. Realna współpraca Miast-Partnerów oparta będzie o wspólnie realizowane projekty. Równie istotne jest jednak powołanie ugrupowania, które pozwoli na osiągnięcie maksymalnie profesjonalnego poziomu współpracy, w oparciu o wspólnie powołaną instytucję europejską, posiadającą osobowość prawną, ale co najważniejsze - otwartą również na inne kraje wschodniego pogranicza UE - np. Słowację i Węgry.

Współorganizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012

Powierzenie współorganizowania Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Polsce i Ukrainie jest ogromną szansą na zdynamiczowanie rozwoju miast transgranicznych, zwłaszcza, gdy jednym z miast gospodarzy został Lwów, Miasto-Partner Strategii. Współpraca przy organizacji tej wielkiej imprezy, współuczestnictwo w planowaniu działań i przygotowań oraz wsparcie Miasta Lwowa w zapewnieniu zaplecza turystycznego, hotelowego, medycznego oraz logistycznego dla kibiców jest ogromnym wyzwaniem, ale i szansą dla wszystkich uczestniczących w realizacji Strategii miast. W ramach współpracy podejmowane będzie szereg działań ukierunkowanych na:

- ♦ rozwój bazy sportowej,
- ♦ rozwój infrastruktury komunikacyjnej i turystycznej,
- ♦ doskonalenie kadr realizujących proces przygotowań do EURO 2012.

Lublin 2016 - Europejska Stolica Kultury

Lublin, zgłaszając swoją kandydaturę do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury w roku 2016, podjął zobowiązanie nie tylko wobec środowiska kultury, artystów, ludzi sztuki, ale przede wszystkim wobec własnych mieszkańców. Stolica Kultury to nie tylko miejsce realizacji przedsięwzięć artystycznych i kulturalnych, ale przede wszystkim miejsce spotkania człowieka z kulturą. Spotkanie to, aby miało efekty, musi być świadome i powszechne. Wspólne podjęcie działań w ramach Strategii będzie miało kluczowe znaczenie w ukazaniu Lublina jako miasta spotkania kultur Wschodu i Zachodu Europy, miasta gdzie dwa płuca naszego kontynentu wspólnie pracują na rzecz budowania tożsamości europejskiej. Przyznanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury będzie także wskazaniem, na wspólne dziedzictwo pogranicza jako ważnego i kluczowego elementu kształtującego dzisiejszą świadomość Obywateli Europy.

6. Wdrażanie i źródła finansowania

Wdrażanie

Za wdrożenie Strategii odpowiedzialne jest każde z Miast-Partnerów Strategii. Podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu są Miasta-Partnerzy Strategii, a także organizacje pozarządowe realizujące inicjatywy transgraniczne na terenie miast objętych Strategią. Wdrożenie Strategii będzie możliwe dzięki inicjowaniu przyszłych projektów w partnerstwie z miastami objętymi Strategią, a także sprawnemu systemowi wymiany informacji.

Źródła finansowania

Warunkiem realizacji celów określonych w niniejszej Strategii jest realizacja działań i projektów, które wymagają przeznaczenia określonych środków finansowych na realizację inicjatyw transgranicznych.

Zakłada się, że inicjatywy transgraniczne będą finansowane z następujących źródeł:

- + fundusze strukturalne, w tym: Program Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś- Ukraina 2007-2013
- + środki krajowe
- + środki własne z budżetu miast
- + środki prywatne
- + inne.

Istotnym źródłem wsparcia planowanych projektów będzie Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP) będący inicjatywą Komisji Europejskiej, której celem jest rozwój współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej a państwami partnerskimi spoza UE poprzez zapewnienie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju regionalnego. Alokacja inicjatywy wynosi 173, 322 mln euro.

Miasta-Partnerzy Strategii będą miały możliwość ubiegania się o dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś - Ukraina 2007-2013, którego całkowity budżet na lata 2007-2013 wynosi 186,2 mln euro. W ramach programu wsparcie mogą uzyskać projekty, których celem jest wzrost konkurencyjności obszarów przygranicznych, poprawa jakości życia oraz budowanie potencjału współpracy na poziomie regionalnym i lokalnym.

Działania zmierzające ku utrzymaniu stabilności i bezpieczeństwa na Ukrainie będą wspierane ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych, co daje możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe przez Miasto Lublin na dofinansowanie kolejnych projektów zmierzających w kierunku wzmocnienia Miast-Partnerów Strategii poprzez wdrażanie europejskich standardów funkcjonowania jednostek.

7. Monitoring i ewaluacja Strategii

Za monitoring realizacji Strategii odpowiedzialni są solidarnie wszyscy partnerzy. Analizę danych z monitoringu prowadzi będzie Miasto Lublin.

Proponowany zakres wskaźników do monitoringu:

- liczba projektów wspólnych instytucji mających siedzibę w Lublinie i w jednym, lub kilku miastach Partnerach Strategii w podziale na poszczególne obszary współpracy,
- liczba projektów finansowanych z Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013 realizowanych na terenie Miast-Partnerów Strategii,
- liczba projektów współpracy z udziałem samorządów lokalnych miast,
- liczba podmiotów realizujących programy współpracy pomiędzy Miastami-Partnerami Strategii,
- liczba beneficjentów instytucjonalnych realizujących projekty współpracy,
- liczba mieszkańców-beneficjentów projektów współpracy.

Dla monitoringu wpływu współpracy transgranicznej na jakość życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy i społeczny proponuje się przyjęcie następujących wskaźników:

- I. wzrost PKB na jednego mieszkańca,
- II. liczba nowych lub zmodernizowanych usług oferowanych na terenie miast dla mieszkańców,
- III. liczba podmiotów gospodarczych o kapitale mieszanym polsko-ukraińskim
- IV. liczba podmiotów gospodarczych prowadzących wymianę handlową pomiędzy Polską a Ukrainą.

System zbierania danych do monitoringu oparty zostanie na dostępnych bazach danych grantodawców, instytucji statystycznych i badawczych oraz informacjach przekazywanych przez poszczególne Miasta-Partnerskie. Dane do opra-

cowania wskaźników monitoringu zbierane będą raz do roku w okresie I kwartału obejmując rok poprzedni. Coroczny raport, oprócz głównych wskaźników realizacji Strategii, zawierać będzie listę produktów i rezultatów realizowanych projektów w oparciu o kierowaną do projektodawców ankietę.

Analiza efektywności działań w ramach Strategii podlegać będzie także procesowi ewaluacji, w celu sprawdzenia czy realizowane projekty przyczyniają się do osiągnięcia celu głównego Strategii oraz celów operacyjnych. Ewaluacja oparta będzie na dwóch źródłach informacji: raportach ewaluacyjnych poszczególnych projektów udostępnionych przez projektodawców oraz ankiecie ewaluacyjnej skierowanej do uczestników współpracy transgranicznej miast. Celem badania będzie również wpływ Strategii na kierunki podejmowanych przez projektodawców działań.

Dokumenty źródłowe

1. *Narodowa Strategia Spójności*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, Maj 2007 r.
2. *Program Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2007-2013* - wersja z czerwca 2007 roku
3. *Strategia Rozwoju Miasta Lublin na lata 2005-2013*, Lublin 2005
4. *Стратегічний план економічного розвитку*, Луцьк 2006
5. *Економічний та соціальний стан міста*, Луцьк 2006
6. *Концепція розвитку міста Львова*, Львів 2001
7. *Стратегія економічного розвитку міста Івано-Франківська*, Івано-Франківськ 2005
8. *Wspólna Polsko-Ukraińska Strategia Współpracy Transgranicznej - Lubelskie, Podkarpackie, Wołyńskie, Lwowskie 2005 – 2015*, Lublin 2005